

Olena KALINYICSENKO, Viktorija SZERHIJENKO

KÉPZŐMŰVÉSZET

Tankönyv az általános oktatási
rendszerű tanintézetek 3. osztálya számára

Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma

Видавничий дім
„Освіта”
2013

УДК 73/76(075.2)
ББК 85.1я721
К17

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 17.07.2013 р. № 994)*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Ілюстрації та методичні малюнки
художників **О. В. Калініченко, В. В. Калініченко**

EGYEZMÉNYES JELEK:

– ismétlés és összegezés

– önálló kutatómunka

Калініченко, О. В.

К17 Образотворче мистецтво : підруч. для 3 кл. / О. В. Калініченко,
В. В. Сергієнко. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 144 с.
ISBN 978-617-656-257-3

**УДК 73/76 (075.2)
ББК 85.103я71**

© О. В. Калініченко, В. В. Сергієнко, 2013
© Видавничий дім «Освіта», 2013
© О. В. Калініченко, В. В. Калініченко, художнє
оформлення, 2013

ISBN 978-617-656-257-3

KEDVES BARÁTOM!

Képzőművészet-ország lakói örömmel üdvözlnek.

Már sok mindent tudsz, sok mindent megtanultál, az utazásod így még érdekesebb lesz. Ebben a tanévben a grafikus, festő és szobrász, valamint építész és népművész műtermét keressük fel.

Harmónia varázslóval és barátaival, Kompozíció királynővel, Dísz herceggel és Kolorit úrral együtt sok újat és érdekeset tanulunk majd különböző bonyolultsági szintű kompozíciók alkotásáról, megtanuljuk egyedül kiválasztani a különböző alkotói feladatokat, és különböző művészi technikákkal megoldani őket..

A szépséggel kapcsolatos sok új és feledhetetlen élményt, találkozást, alkotói ihletet és kedvet kívánunk neked!

Tisztelettel és az egyetértés reményében,

a szerzők

1. téma

LÁTOGATÁS A GRAFIKUS MŰTERMÉBE

Ma elkezdjük utazásunkat a varázslatos Képzőművészet-országba. Utunk első állomásán keressük fel a grafikus művész műtermét, aki már korábban meghívott bennünket, hogy bemutassa nekünk, milyen anyagokkal, szerszámokkal dolgozik.

Már módunkban volt grafit ceruzát, színes ceruzákat, filctollakat, markereket, golyóstollakat, gél tollakat, szennet és krétát. Megtanultunk fehér és színezett, sima és érdes felületű papíron rajzolni.

Nézd meg a művészek által kézzel készített grafikai alkotásokat: *rajzokat!*

Dmitro Kirjuhin.
Fekete-fehér panda

▲ Irina Maszlikova.
Vidéki életképek

Hasonlítsd össze a tollal és tussal készült rajzot az érdes felületű papíron színes krétával létrehozott *pasztellel*!

Vadim Holovanyov.
Amszterdam ▼

Metszet – pecsétnyomat – papíron való készítéséhez a művész speciális eszközöket használ: kést, vésőt és deszkát (linóleumot), amelyen kimetszi a rajzot. A deszka felületét először festékekkel vonja be. Ezután nyomógépen a deszkáról a rajzot papírra viszi át. Ezzel a módszerrel sok egyforma egyszínű vagy többszínű lenyomat készíthető.

Nézd meg az ódon nyomógépet! Hasonlítsuk össze a metszeteket!

Guttenberg
nyomdagépe

Anna Osztroumova-Lebegyeva.
Fűzek a Novoszilvijszk-hídnál

Edwar Bawden. A Thacksteadbe vezető út

Harmónia varázsló titkai

Rajzold le különböző grafikai anyagokkal a grafikus művész segítő társait: a találékony és ügyes emberkéket!

Csapatmunka. Az osztálytársaiddal közösen sorold be a varázs-emberkéek ábrázolásait a következő csoportokba: „Ügyes szénceruza”, „Finom pasztell”, „Vidám színes ceruzák”, „Belevaló filctoll-fickók”.

Milyen anyagokat használ a grafikus művész?

A grafikai ábrázolásokat vizsgálva figyeld meg, milyen anyagokat használt az alkotó!

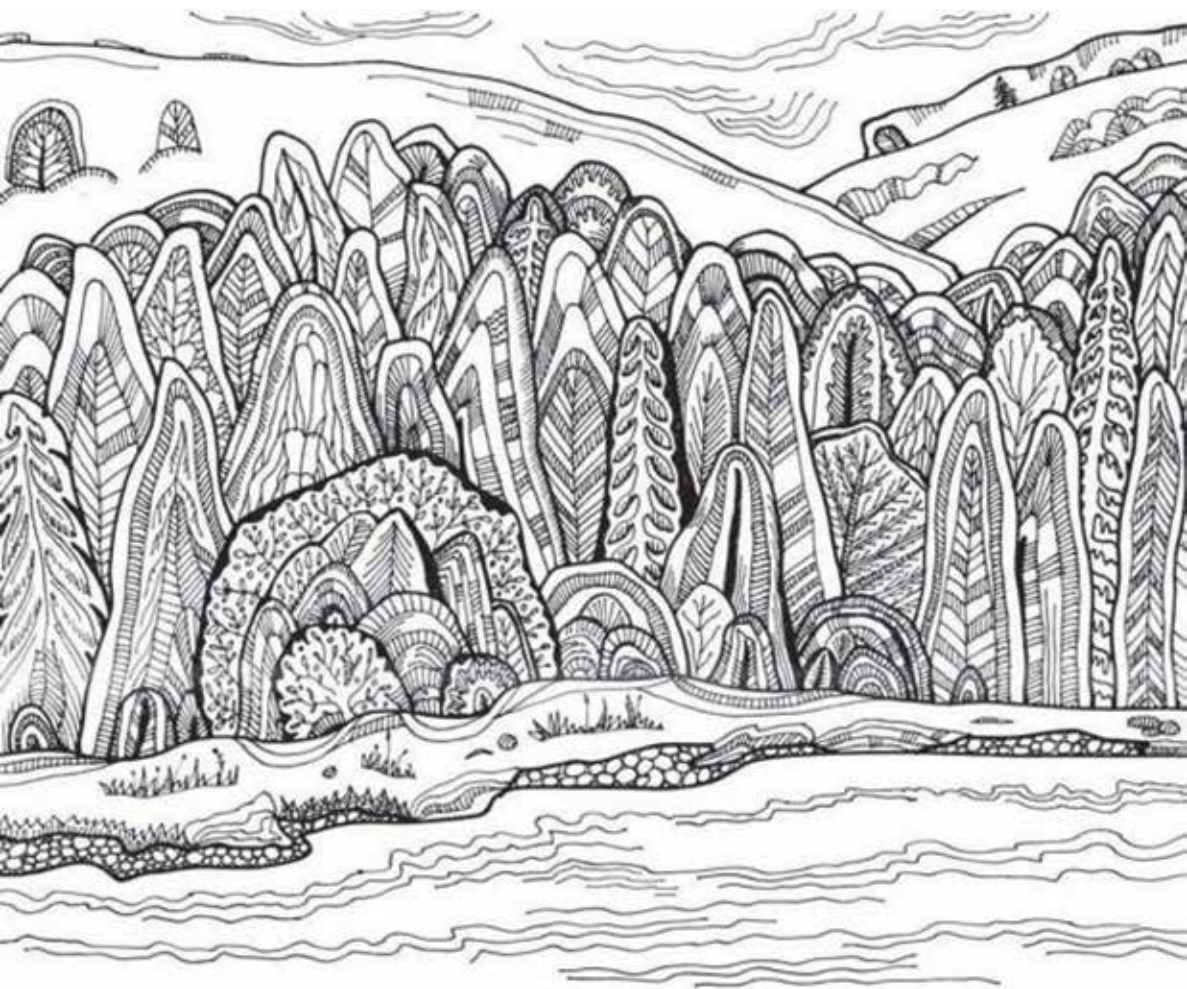
2. téma

ŐSZI VONÁSOK

Képzőművészet országba beköszöntött az ősz. A mesebeli erdő fáin elkezdtek sárgulni és hullani a levelek.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták a grafikus művészek az erdőt!

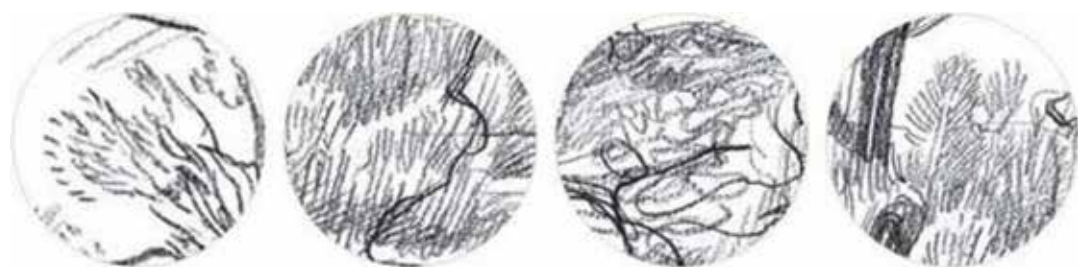
*Natalija Pavlusina.
Altaj. Ősz*

Alkotásaikon a művészek különböző vastagságú vonásokat és vonalakat alkalmaznak. Ezek lehetnek világosak és könnyedek vagy sötétek és telítettek. Az ábrázolás jellegét a művész sima, hullámos, egyenes és tört vonalakkal, tömör vagy áttetsző vonásokkal fejezi ki.

Hasonlítsd össze a vonalakkal és vonásokkal készült rajzokat!

Figyeld meg, hogyan rajzolhatók fák, bokrok, fű különböző jellegű vonalakkal és vonásokkal!

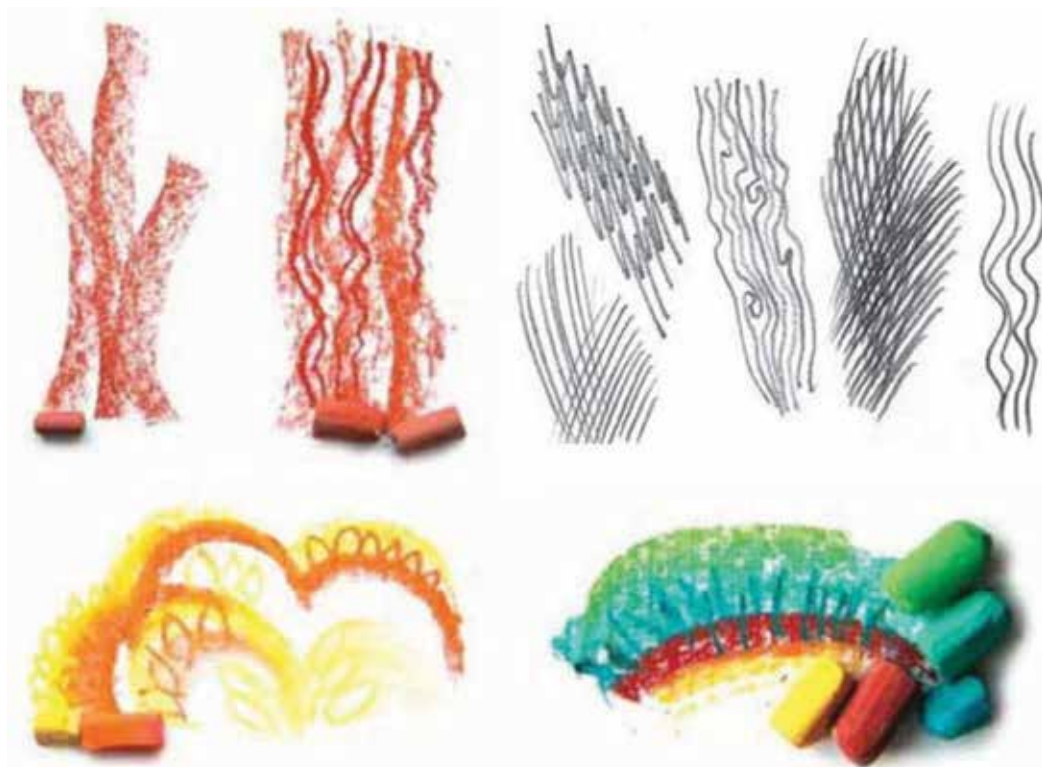
Heorhij Jakutovics.
Fák

Figyeld meg, hogyan készíthetők kifejező vonalakkal fa ábrázolások!

Gyakorlat. Próbálj különböző grafikai anyagokkal fakérget, mohát és fűvet rajzolni!

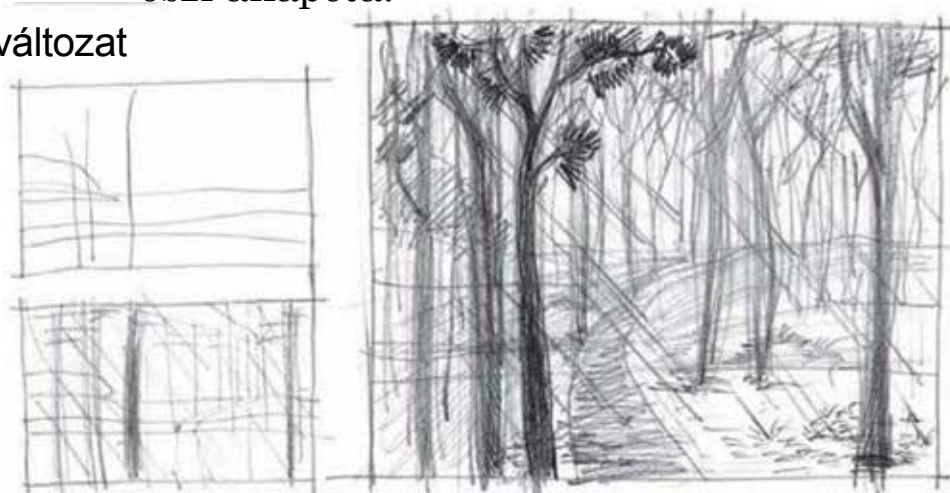

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj grafikai kompozíciót *Ősz az erdőben* címmel! Önállóan válaszd ki azokat a művészi anyagokat, amelyekkel átadható a természet őszi állapota!

1. változat

2. változat

Csapatmunka. Szervezzetek kiállítást grafikai alkotásokból *Őszi vonások* címmel!

Milyen vonalakat és vonásokat használnak a grafikus művészek?

Ha lehetőséged nyílik arra, hogy sétát tegyél őszi erdőben vagy parkban, gyűjts gallyakat, leveleket, füveket, tobozokat, mohát! Készíts a felhasználásukkal kompozíciót *Őszi motívumok* címmel!

3. téma

HULLÁMRITMUS

A művészetek ösvényén eljutottunk a tengerpartra. A partot ritmikusan csapkodó hullámok egyszerűen elbűvölnek bennünket.

A természet sok jelensége ritmikus, például a nappalok és éjszakák vagy az évszakok váltakozása. Ritmikus szerkezete van az ágak, levelek, virágok, termések természetes formáinak.

A *ritmus* – az egyforma vagy hasonló részek ismétlődése a művészeti alkotásban, jellemző minden művészeti ágra: a grafikára, festészetre, építészetre, szobrászatra, zenére, táncra, költészetre. Figyeld meg, hogyan alkalmazták a ritmust az ókori építészetben és a modern városi környezet kialakításában!

Sétány
(Cascais, Portugália) ►

A Parthenón
(Athén, Görögország) ▼

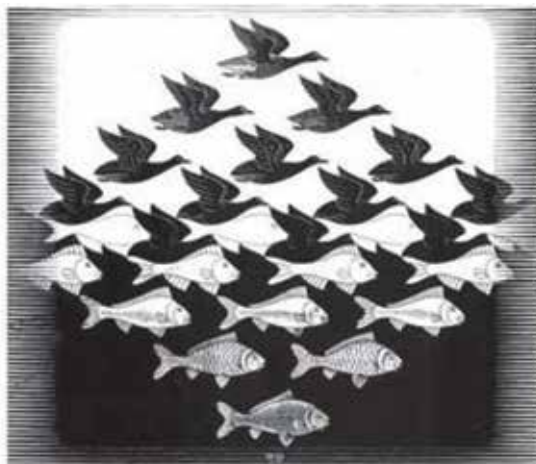
Figyeld meg a ritmusok előfordulását a természetben,
és ábrázolásukat a művészetben!

Vincent van Gogh.
Ág levelekkel ▼

Anna Osztroumova-Lebegyeva.
Tenger. Kövek ▼

▲ Maurits Cornelis Escher.
Ég és tenger

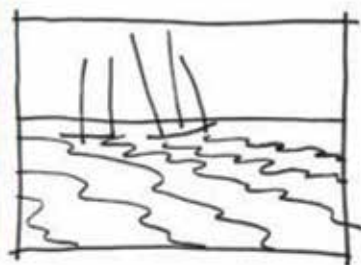

▲ Woo Myoung Kil.
A Keleti-tenger hullámai

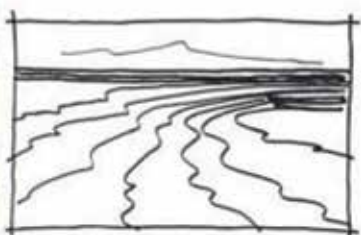
Nézd meg, hogyan festették meg a művészek a tengert! Figyeld meg, hogyan alkalmazták a ritmust a hullámok mozgásának ábrázolására!

Ljubov Kovalevszka.
Szivárvány a vízen

Juhim Volkov.
Tenger

Gyakorlat. Rajzolj hullámokra emlékeztető ritmikus vonalakat!

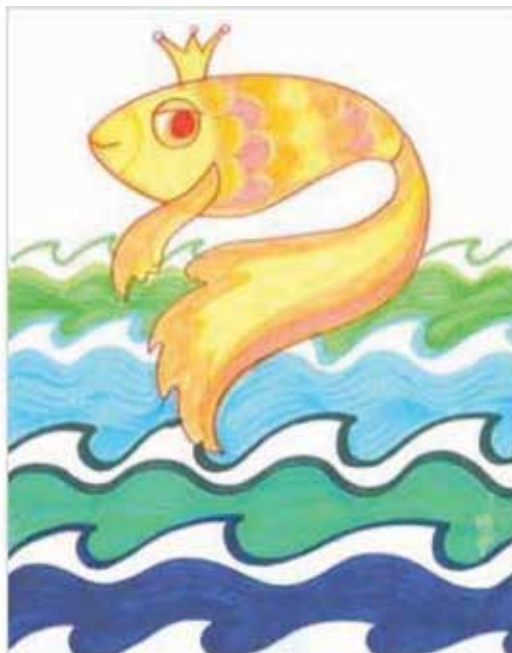
Harmónia varázsló titkai

Rajzolj illusztrációt egy tengerparton vagy folyó mellett játszódo meséhez (filctollak)! Alkalmazz különböző kifejezési módokat a hullámok mozgásának ábrázolására!

1. változat

2. változat

Mondj példákat a művészetben előforduló ritmusokra!

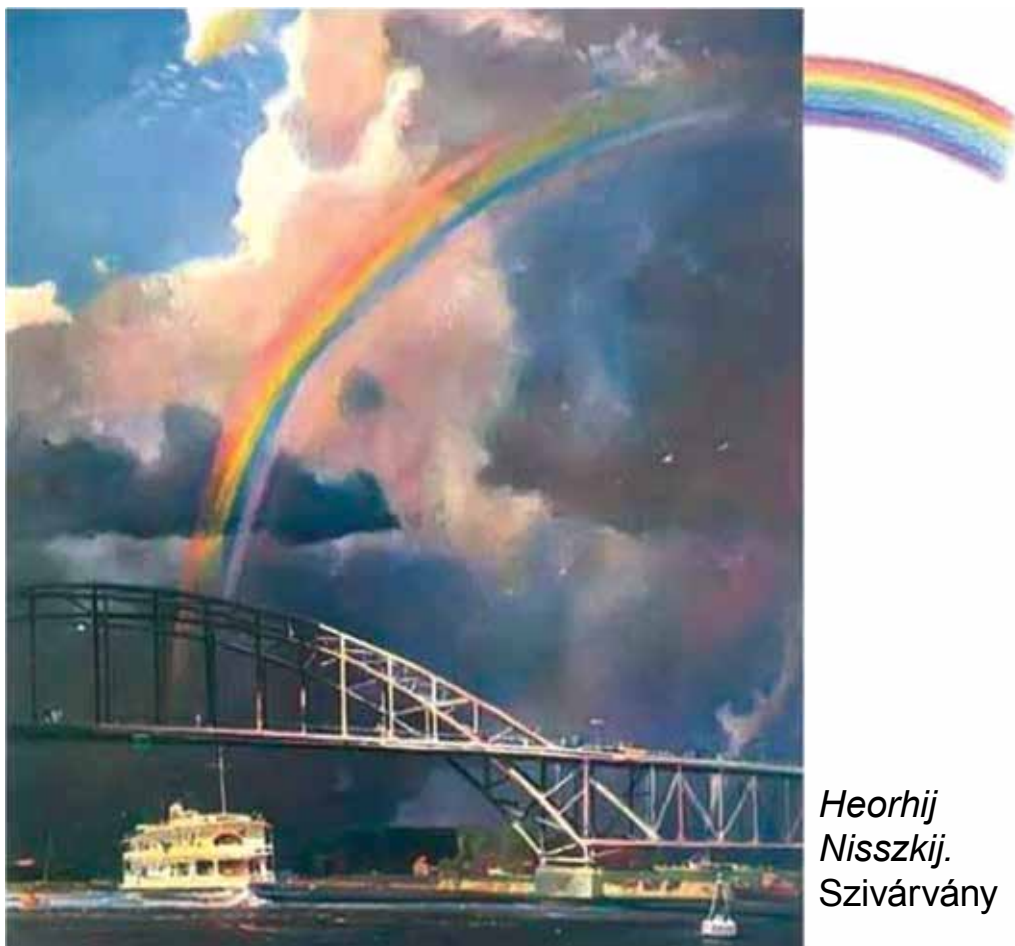
Figyeld meg a környezetedben előforduló ritmikus jelenségeket!

4. téma

LÁTOGATÁS A FESTŐ MŰTERMÉBE

A festőművész műterméhez Kolorit úr kalauzol bennünket. Utunk egy varázslatos szivárványhídon vezet keresztül. Aki helyesen nevezi meg a szivárvány színeit, átmehet rajta. Szeretné-e bejutni a festőművész műtermébe? Ha igen, akkor gyorsan **idézd fel** a szivárvány színeit, és azt, hogy milyen sorrendben követik egymást!

*Heorhij
Nisszkij.
Szivárvány*

A festőművészek képeik egy részét *festőállványon* készítik. Ehhez különböző festékeket használnak: olajfestéket vásznon vagy fán; akvarellt és gouachet (guást) papíron vagy kartonon. A festmény levehető az állványról, bekeretezhető, és a falra akasztható.

Az épületek falait díszítő festészeti alkotásokat *monumentálisaknak* nevezzük.

Állapítsd meg, melyik festmény készült állványon, és melyik monumentális!

Raffaello Santi.
Disputa ▼

▲ Jacob Alt.
Látkép a műterem ablakából

Idézd fel, milyen színeket neveznek alapszíneknek!
Melyek a meleg színek, és melyek a hidegek? Miért?

Keresd meg a képen az alap- és származékszíneket
(másodlagos színeket), a meleg és hideg színeket!

Okszana Zaika. Csendélet kandúrral

Harmónia varázsló titkai

Rajzold a festő műterméhez vezető szivárványhidat (*guas*). Először találd ki, és vázold fel a kompozíciót! Vizsgáld meg a különböző változatokat!

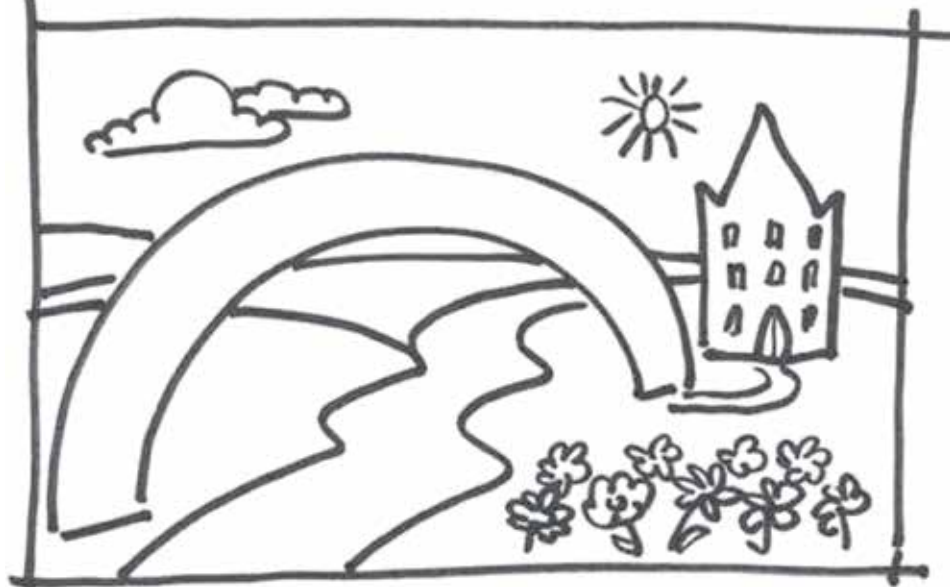
1. változat

2. változat

3. változat

Miben különböznek a festőállványon készülő és a monumentális festészeti alkotások?

Találj ki mesét a szivárvány hét színéről!

5. téma

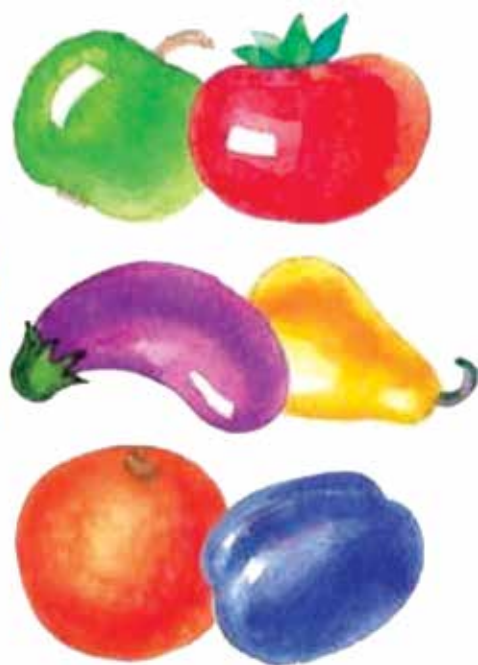
A TERMÉSZET AJÁNDÉKAI

A természet gyakran ihleti alkotásra a művészeket. Ez nem véletlen, hiszen ajándékainak – a zamatos gyümölcsöknek, zöldségeknek és illatos virágoknak – hihetetlenül káprázatosak a színei.

Képzőművészet-ország lakói ősszel mindig megrendezik a termés ünnepét és az ennek szentelt tárlatot.

Figyeld meg a színek kavalkádját! A képeken gyakran láthatók *kontrasztos* színek: piros és zöld, narancs és kék, sárga és ibolya. Egymás mellett felerősítik a másik hatását, telítettségét.

Figyeld meg! A színekörben a kontrasztos színek egymással szemben helyezkednek el.

Állapítsd meg, melyek a képen a kontrasztos színpárok, és nevezd meg őket!

Valentin Virvics.
Csendélet zöldségekkel ▼

▲ *Pierre-Aguste Renoir.*
Csendélet gyümölcsökkel

Idézd fel, mit jelent a *színárnyalat*!

Keresd meg a képen a zöld, sárga, narancs és más színek árnyalatait! Hogyan ábrázolja a művész színárnyalatok segítségével a zöldségek térbeli alakját (térfogatát)?

Zinaida Szerebrjakova. Csendélet zöldségekkel

Gyakorlat. Próbálj létrehozni különböző színárnyalatokat vízfestékekkel (akvarellel)!

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj kompozíciót *A természet ajándékai* címmel (akvarell)! Díszítsd a képpel otthon a konyhátok falát vagy az iskolában az étkezdét!

Nevezd meg a kontrasztos színpárokat a színkörben!

Figyeld meg a környezet színeit, gyönyörködj a harmóniájukban!

6. téma

BÓDÍTÓ LOMBHULLÁS

Minden évszaknak megvannak a csak rá jellemző sajátosságai. Az őszt nem véletlenül illetik az „arany” jelzővel, mivel rendkívül gazdag a sárga, narancs és vörös különböző árnyalataiban. Figyeld meg, milyen gyönyörűre „festette” a fákat, bokrokat, virágokat az őszt!

Jurij Havriljonok.
Október

A színek változatosságában megtalálhatók egy valamely szín árnyalatai, amelyek egymáshoz nagyon hasonlóak, és ezért *rokon színeknek* tekintik őket. Ezek a mellettük vagy a színkörben lévő színektől származnak, például a sárgától és narancstól vagy sárgászöldtől. Az ilyen színek együttes használata a képen mindig harmóniát sugároz.

Nézd meg a rokon színeket az őszi leveleken!

Keresd meg a rokonszíneket a képeken!

Szőlő

Feres Sisín.

Virágcsokor

Nézd meg a levelek alakját és színét!

Gyakorlat. Készíts őszi színskálát guassal (fedőfestékkel)! Próbálj rokonszíneket kikavarni! Ennek érdekében a guashoz cseppenként adagolj más színű festéket!

Harmónia varázsló titkai

Készíts kompozíciót *Bódító lombhullás* címmel (*guas*)! Igyekezz átadni az őszi levelek színgazdagságát és táncuk ritmusát!

Hogyan hozható létre színárnyalat?

Gyűjts össze herbáriumot sokszínű őszi levelekből, amelyekből később kompozíciót készíthetsz!

7. téma

ŐSZI SZÍNEK

Az őszi közeledtével Képzőművészet-or-szág művészei megörökítik első lépése-it is. A még zöld lombozat között már táncot lejtenek a megsárgult levelek, a tó tiszta víztükrében megsejmlélik ma-gukat a felhők, a vörös berkenye fűrtjei szabályosan lángolnak a kék égbolttal a háttérben. Közömbösek maradhatunk-e az ilyen szépség iránt, meg tudjuk-e áll-ni, hogy ne ragadjunk ecsetet?

Állapítsd meg, sikerült-e valóságghűen ábrázolnia a művésznek az őszekezetet!

Juhim Volkov.

▼ Ősz

A természet fokozatosan változik: az öltözékében a sárga, narancs, barnászörös, barna színek kezdenek dominálni. A kék égen egyre gyakrabban tűnnek fel szürke felhők, a földfelszínre pedig sűrű ködtakaró borul.

Milyen színeket alkalmaznak a művészek az őszi látképek ábrázolásához?

Ihor Hrabar.
Vörös berkenye ►

Leonyid Afremov. ▲
Őszi hangulat

Iszaak Levitan.
Aranyősz ▼

Gyakorlat. Próbálj guassal őszi színeket létrehozni!
A színárnyalatok sima átmenetét oldd meg monotípia technikával!

Figyeld meg, hogyan alkalmazta a művész a monotípiát az őszi természet ábrázolásához!

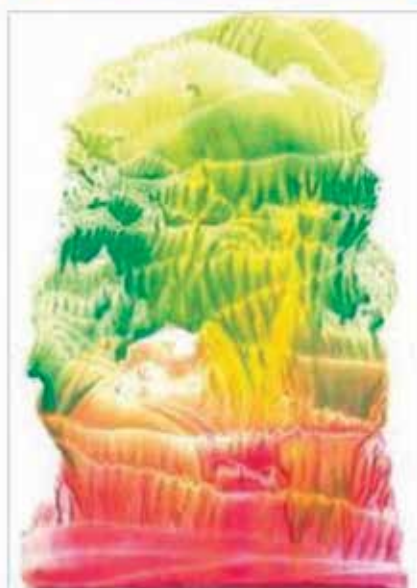
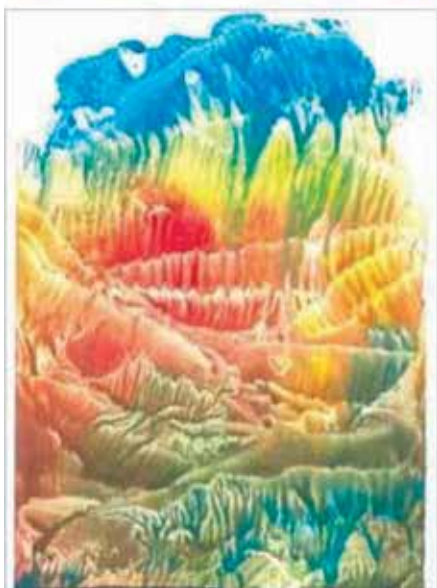
Lilija Cibizova. Ősz

Harmónia varázsló titkai

Készíts kompozíciót *Őszi színek* címmel monotípia technikával (*guas*)! Engedd el a képzeleted, és egészítsd ki a fákat, bokrokat, fűvet!

Milyen színek dominálnak az őszi palettán?

Figyeld meg a természet színeit, hogy valósághűen tudd átadni változatosságát a képeiden!

8. téma

ŐSZI BENYOMÁSOK

Az őszenek rendkívül változatos a jellege: vagy vidáman táncol a napsugarakkal, vagy hideg eső alakjában sír. Azonban a művészek az őszt minden formájában szeretik, ennek megfelelően mind vidám, mind szomorú változatában mély átéléssel ábrázolják.

Idézd fel, milyen színeket nevezünk melegeknek, milyeneket hidegeknek!

Határozd meg, milyen képeken dominálnak a meleg színek, és milyeneken a hidegek?

Nyikolaj Kalasnyik.
Ősz ▼

Anna Csarina. ▲ *Rich Hook.*
Ősz Őszi absztrakció ►

Figyeld meg, a művész hogyan keltette életre a festővásznon a színes foltokkal az őszi benyomásokat! Nem festett fákat, bokrokat, fűvet. Ugyanakkor még ebben a tárgy nélküli kompozícióban is sikerült közvetítenie az őszi természet állapotát.

Tudnád-e ábrázolni az őszt kizárólag színes foltokkal? Használj a fantáziádat!

Hogy jobban át lehessen adni a képen az őszi színek egymásba való átmenetét, érdemes úgynevezett nedves akvarell technikát alkalmazni. A nedves festékek könnyen keverednek egymással a papíron. A munka előtt a papír enyhén megnedvesíthető.

Nézd meg az őszi képeket, a nedves technikával készült akvarelleket!

Harmónia varázsló titkai

Készíts tárgy nélküli kompozíciókat *Esős nap* és *Verőfényes nap* (nedves akvarell) címmel! Válaszd ki az őszi hangulatot legjobban átadó színeket és árnyalatokat!

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Nevezd meg a meleg és hideg színárnyalatokat!

Gondolkodj el azon, hogyan hat az őszi hangulat a közérzetedre, amikor esik vagy amikor süt a nap!

9. téma

LÁTOGATÁS A SZOBRÁSZ MŰTERMÉBE

Nézzünk be a szobrász műtermébe! Speciális, három lábú és forgatható lappal rendelkező asztalon készíti a kompozícióit. A művész erre helyezi fel a *kör* alakú szobrot, amelyen dolgozik. Az alkotását formázás közben minden oldalról látja.

A szobor különböző technikák és anyagok felhasználásával készül: agyag formázásával, kő faragásával, fa faragásával, fém vésésével.

Nézd meg, milyen szép állatfigurákat alkottak a szobrászok! Mit gondolsz, ezek milyen anyagokból készültek?

Jevhen Iljicsov. Őz

Katerina Subnyakova.
Bakkecske

Hasonlítsd össze a medvét a rókával! Hogyan adták vissza a szobrász művészek a medve robosztusságát és a róka kecsességét?

Figyeld meg, és hasonlítsd össze a szobrok faktúráját, azaz felületük jellegét! Szerinted ez melyik szobor esetében egészíti ki legszerencsésebben az állat alakját?

Volodimir Pavlenko.

A permi medve legendája

Vaszil Vatahin.

Medve

Harmónia varázsló titkai

Formázz szobrot neked tetsző állatról (*gyurma* vagy *agyag*)! Engedd el a fantáziád, és a faktúra segítségével add vissza az alakját! Találj nevet a szobrodnak!

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Csapatmunka. Készítsetek a szobrokból kompozíciót Vidám állatkert címmel!

Milyen technikákat és anyagokat alkalmaznak a szobrász művészek alkotói tevékenységük során?

Meseolvasás közben figyeld meg a művészek által készített állatillusztrációkat!

10. téma

NÖVÉNYVILÁG DOMBORMŰVEKEN

A természet iránti csodálatukat, annak elbűvölő szépségét a szobrászok igyekeznek *domborműveken* – síkban készült szobrokon – megörökíteni.

Léteznek *mélydomborművek* és a felületből kinyúló *magas domborművek*.

Az ember a természetes vágyát, hogy közel legyen a természethez, abban éli ki, hogy lakását fák, virágok, füvek ábrázolásával díszíti.

Andrij Szledkov.
Lakásstukkó

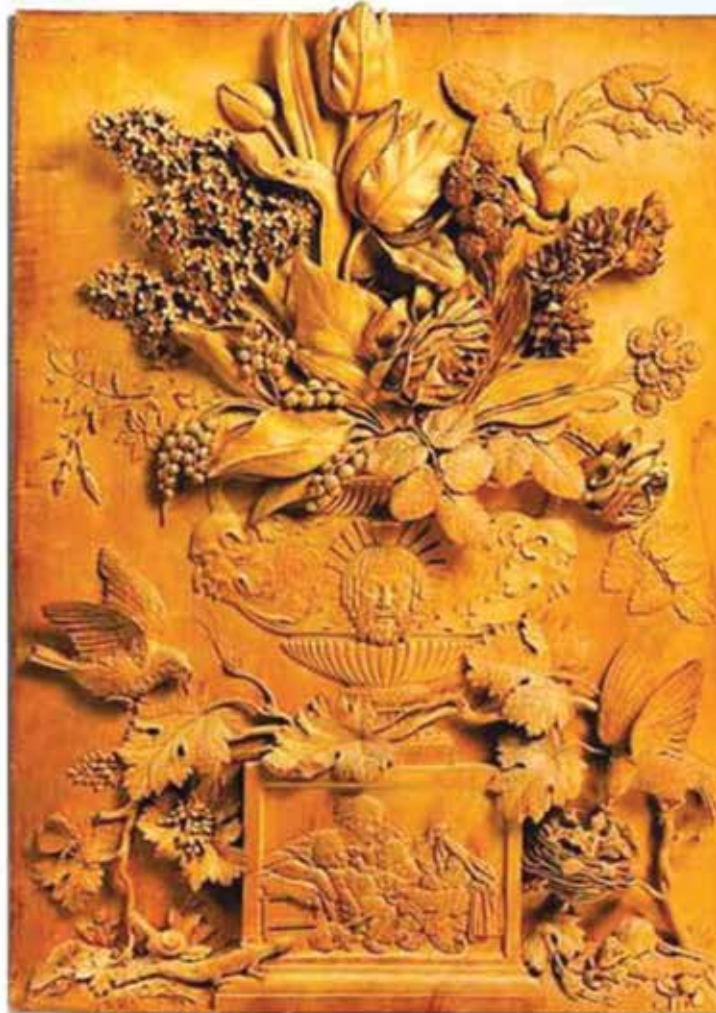

Figyeld meg, milyen finoman ábrázolják a művészek a növényeket a domborműveken!

Ober-Henry-Joseph-Pare.

▼ Tavaszi kavalkád

Petro Ivanov.

Porcelán plakett
stukkós virágokkal ▼

Nézd meg, milyen tetszetős díszdombormű kompozíció készíthető növényábrázolásokkal! Figyeld meg a harmonikus színösszeállítást!

Körömvirág

Olga Szemjonova
kompozíciói

Igézet

Paradicsomok

Harmónia varázsló titkai

Készíts domborművet *Növényvilág* címmel (*Gyurma*). Válasz téglalap vagy kör alakot a kompozíciódnak!

Miben különbözik a magas dombormű a mélytől?

Foglalj keretbe dombormű kompozíciót, és ajándékozd meg vele a barátodat!

11. téma

AZ ÉPÍTÉSZETI FORMÁK HARMÓNIAJA

Hogy a varázslatos Képzőművészet-ország lakóinak az élete kényelmes, komfortos legyen az építészek csodálatos és erős *lakó- és közösségi épületeket* – a művészeknek műtermeket, kiállítótermeket, színházakat, múzeumokat, cirkuszt, iskolát, hangversenytermeket – terveztek számukra.

Lakóépület
(Montreal,
Kanada) ▼

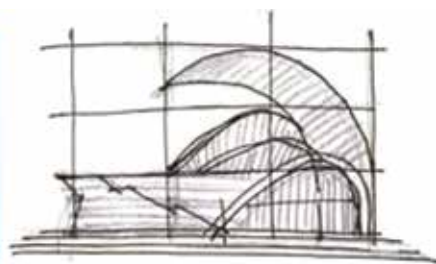
▲ Opera
(Dortmund,
Németország)

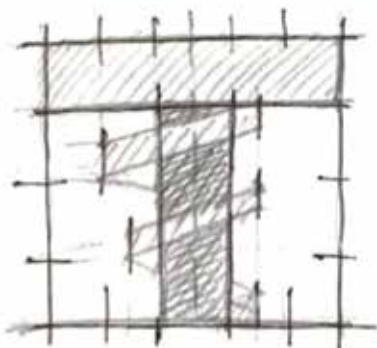
Diákszálló ▲
(Utrecht, Hollandia)

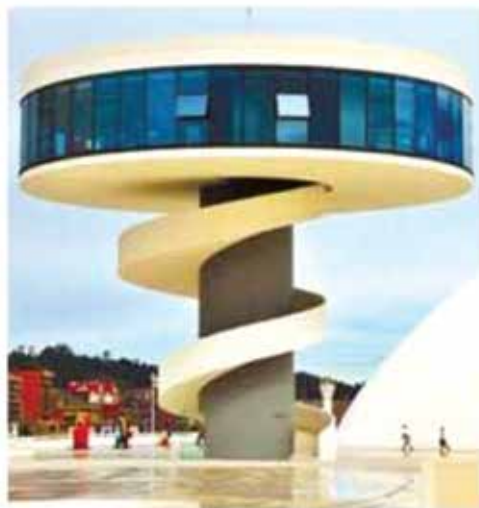
Nézd meg, milyen eredeti építészeti formákat hoztak létre az építőművészek.

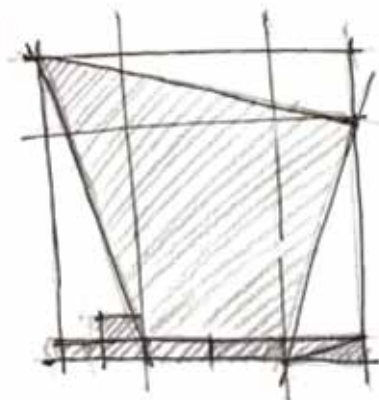
◀ Auditorio de Tenerife
koncertterem
(Santa Cruz
de Tenerife,
Spanyolország)

Nemzetközi Kulturális Központ
kilátótornya (Spanyolország) ▶

◀ Törvényhatósági épület
(Hága, Hollandia)

Nézd meg a színházépületeket! Szerinted miben különböznek a lakóépületektől? Milyen mértani formák képezik az épületek alapját?

Nemzeti Akadémiai ▲
Színház
(Lemberg, Ukrajna)

Royal Albert Hall
hangversenyterem
▼ (London, Nagy-Britannia)

Harmónia varázsló titkai

Találd ki, milyen legyen az alkotás palotája vagy a bábszínház, és rajzold le (*ceruzák, filctollak*)!

1. változat

2. változat

3. változat

Az építészeti formák milyen változatai léteznek? Mondj példákat!

Tudd meg, az építészeti örökség milyen emlékei maradtak fenn a városodban, faludban!

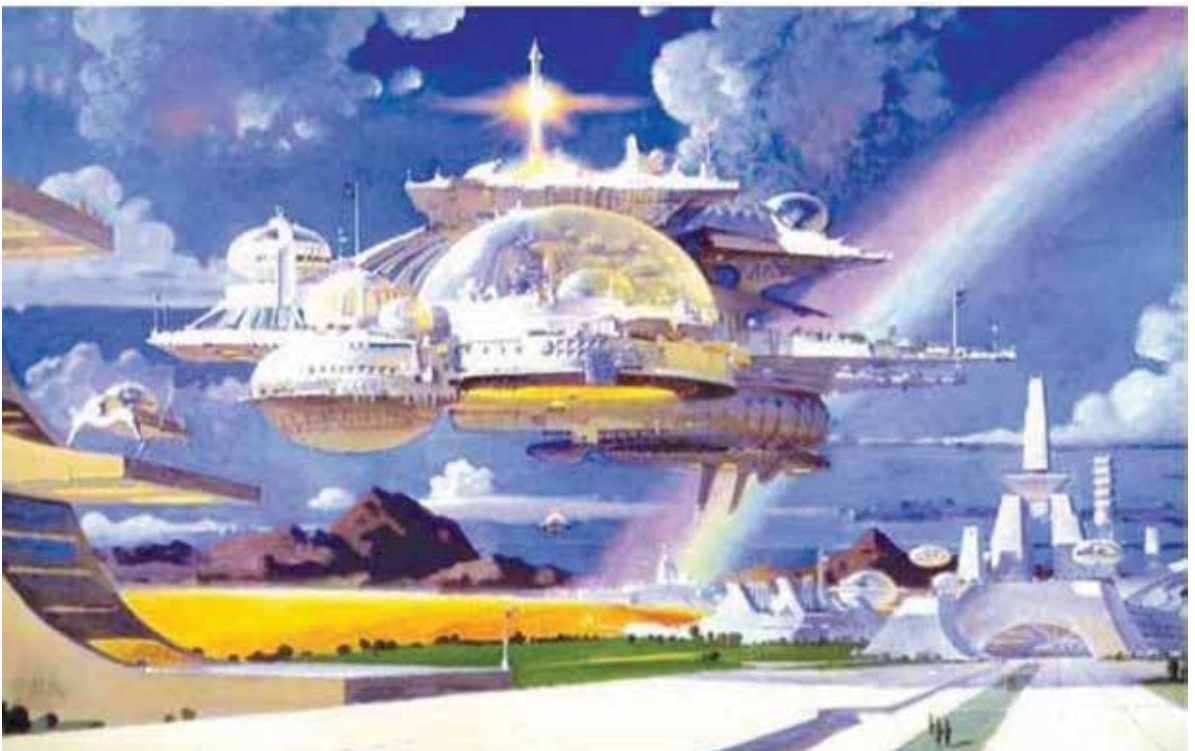
12. téma

A JÖVŐ VÁROSA

Képzeld magad építésznek, aki épületeket tervez forró sivatagi vagy hideg óceáni közegbe, sűrű dzsungelbe vagy egy másik bolygóra. Mivel kezdenéd, ha szokatlan várost kellene építened? Számításba kell-e vened a környezeti viszonyokat? Hol kell elhelyezned a várost, a földön, a föld alatt vagy a levegőben? Milyen épületformákat érdekesebb alkalmaznod? Milyen anyagokra – kőre, téglára, üvegre, betonra, fémre, fára – lesz szükség?

Robert MacCall.
Kereskedelmi űrhajó

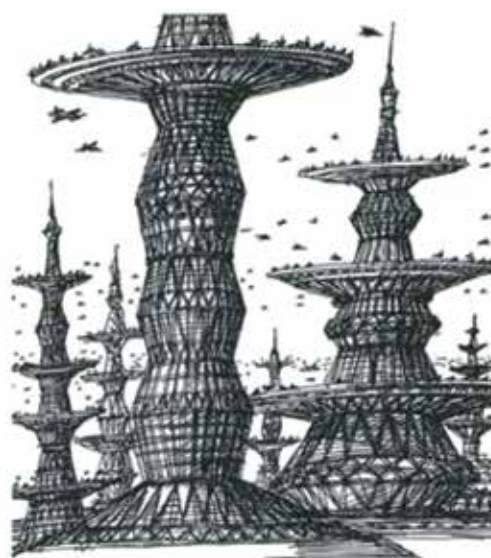
Nézd meg, hogyan képzelődnek az építészek!

Artur Szkizsali-Vejsz. ►

Légiszállodák
parkolószintekkel

Artur Szkizsali-Vejsz.

Robotizált átszálló
csomópont ▼

Jakiv Csernyihov.

▼ Részlet a Város ciklusból

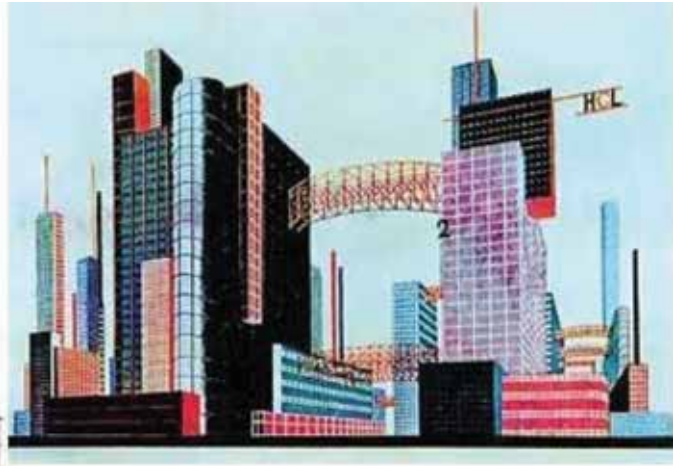
Kupolaábrázolás az Expo 2010
sanghaji világkiállításról

Idézd fel, milyen térfogatos formákról tanultál! Figyeld meg, ezeket hogyan alkalmazták az épületek tervezésében!

Építészeti vázlatrajzok az Expo 2010 sanghaji világkiállításról ▼

▲ *Jakiv Csernyihov.*
Részlet a *Város* ciklusból

Figyeld meg a természetvilágban előforduló formákat! Nem lehetetlen, hogy a növényi és állati formák téged is eredeti építészeti megoldásokra ihlessenek.

Arany Hold pavilon (*Honkong, Kína*)

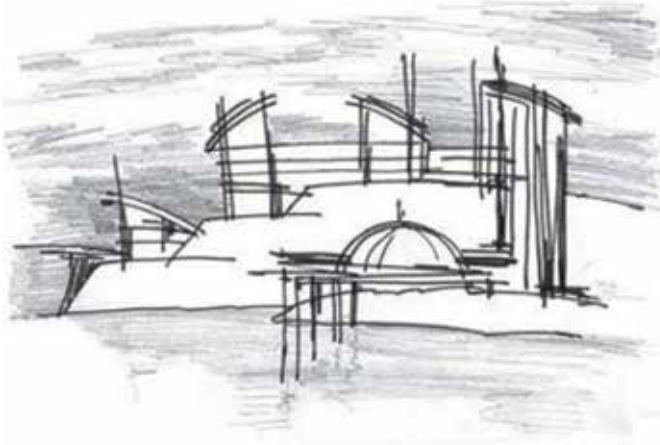

Harmónia varázsló titkai

Készíts fantasztikus kompozíciót *A jövő városa* címmel (színes ceruzák, filctollak)! Alkalmazhatsz kollázs technikát is (különböző faktúrájú anyagok).

1. változat

2. változat

3. változat

Város
kollázs

Milyen anyagokból készülnek az épületek?

Hasonlítsd össze városod, falud épületeinek formáit és méreteit!

13. téma

A NÉPMŰVÉSZETI TÁRGYAK SZÉPSÉGE

A művészetek ösvényén eljutottunk Képzőművészet-ország festői sarkába, ahol a népművészet mesterei élnek. Ők azok, akik a mindennapi életünket szebbé, könnyebbé tevő *iparművészeti* alkotásokat – edényeket, bútort, ruházatot, szöveteket, szőnyeget – készítenek. A népművészet mesterei különböző anyagokat és technikákat használnak: díszítő festést, dekoratív fém- és famegmunkálást, kerámiát, hímzést, szövést.

Nézd meg az iparművészet (díszítő-alkalmazott művészet) alkotásait!

Keresd ki az iparművészeti készítmények közül a szövött, hímzett, festett és faragott, gyöngyfűzéses darabokat!

Az iparművészeti termékeket rendszerint ornamenssel díszítik.

Idézd fel, milyen ornamensek léteznek! Keresd meg őket a képeken!

Gyakorlat. Próbálj ornamenst kivágni áttörésses technikával!

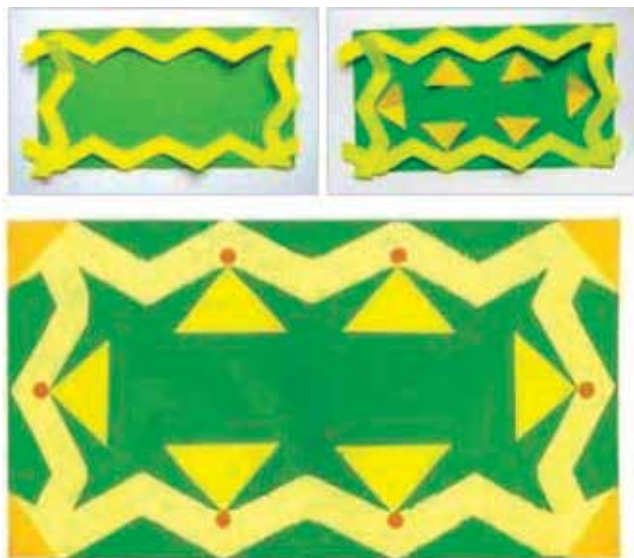

Harmónia varázsló titkai.

Készíts ornamenst áttöréses technikával, és díszíts vele iparművészeti tárgyat (színes papír, applikáció).

1. változat

2. változat

3. változat

Nevezd meg az iparművészetben használt anyagokat és technikákat! Milyen technikát szeretnél elsajátítani?

Nézz körül otthon, hogy milyen iparművészeti termékek találhatók a lakásotokban!

14. téma

FAZEKAS-KÉSZÍTMÉNYEK

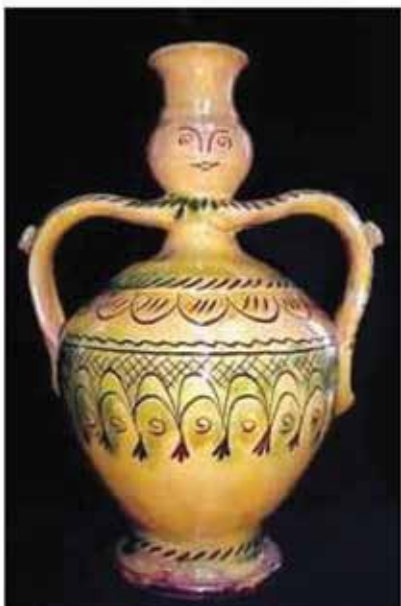
Felkeressük a fazekasműhelyt. A fazekaskorongon a mester agyagból készít edényeket: köcsögöket, csuprokat, tányérokat, tálakat. A formázás után kemencében égeti ki őket, majd speciális festékekkel kifesti, és mázzal vonja be a készítményeket. Így készülnek a fazekas termékek.

Nézd meg a fazekas edény alakját, díszítésének és ornamentikájának sajátosságait!

Állapítsd meg, milyen színek dominálnak a készítményeken!

A kerámián a díszítést rendszerint a központi részen helyezik el. Az ornamensek kiemelik, mintegy felerősítik az edény alakjának sajátosságait.

Figyeld meg a fazekas készítmények díszítését: az ornamensek motívumait, a vonalak görbületeit! Nézd meg a virágok, levelek díszítő (egyszerűsített) ábrázolását!

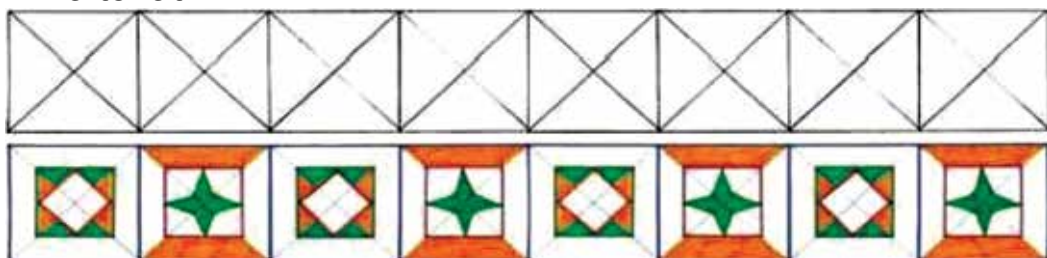

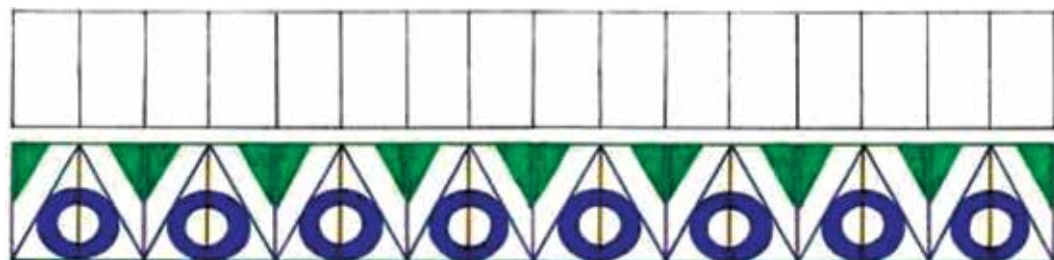
Harmónia varázsló titkai.

Találj ki és rajzolj ornamenst, amellyel fazekas készítmény díszíthető (színes ceruzák, filctollak)!

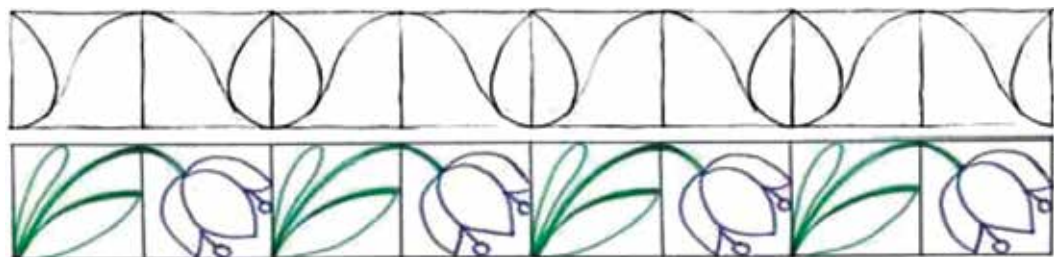
1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Nevezd meg a fazekasok által készített termékeket!

Nézd meg, milyen ornamensekkel díszítik a mai, korszerű edényeket!

15. téma

ÚJÉVI ÁLARCOSBÁL

Hamarosan itt az Újév. Mindenki szeretné mesében érezni magát, hogy részese legyen a kalandoknak. Hogy a vágyad valóra válhasson, Dísz herceg meghív téged arra az álarcosbálra, amelyet Képzőművészet-ország fővárosában tartanak. A rendezvényre csak álarcban juthatsz be.

Nézd meg a báli álarc díszítését!

Milyen álarcot szeretnél felölteni: úrlényt vagy mese-
hőst ábrázolót?

Hogyan készíthető újévi maszk papírból? Elkészítéséhez jól jön a papír plasztikussága: hajlékonysága, rugalmassága, csavarhatósága.

Gyakorlat. Ismerkedj meg a papír plasztikus tulajdonságaival! Próbáld ki, mennyire hajlékony, mennyire csavarható!

Nézd meg azokat az anyagokat, amelyek – a színes papírok és filctollak mellett – a maszk díszítésére használhatók!

Harmónia varázsló titkai

Készítsd maszkot az újévi álarcosbálra (*színes papír, filctollak*)! Használd ki a papír plasztikusságát! Tetszésed szerint díszítsd a maszkot! Először találd ki, majd rajzold le a kiválasztott figura álarcát!

Mondd el, melyek a papír plasztikus tulajdonságai! Ezek hogyan alkalmazhatók a mindennapi életben?

Idézd fel vagy keresd meg azt a művészeti (irodalmi, zenei, filmes) alkotást, amelyiknek a hősről szeretnéd mintázni az újévi álarcodat!

16. téma

ELLENŐRIZD AZ EREDMÉNYEIDET!

Állapítsd meg a következő alkotásokról:

- melyik készült festőállványon, melyik falfestmény;
- melyik metszet;
- melyiken dominálnak meleg színek;
- melyiken található rokon- és kontrasztszínek;
- melyiken vannak ritmikus hullámok!

Állapítsd meg a következő alkotásokról:

- melyik kör alakú szobor, melyik dombormű;
- melyik mélydombormű;
- milyen az állatszobrok faktúrája;
- melyik középület, melyik lakóház;
- melyek iparművészeti készítmények;
- melyek vannak díszítő festéssel dekorálva;
- melyek fazekas, melyek takács készítmények;
- melyik iparművészeti készítményen van ritmikus motívum!

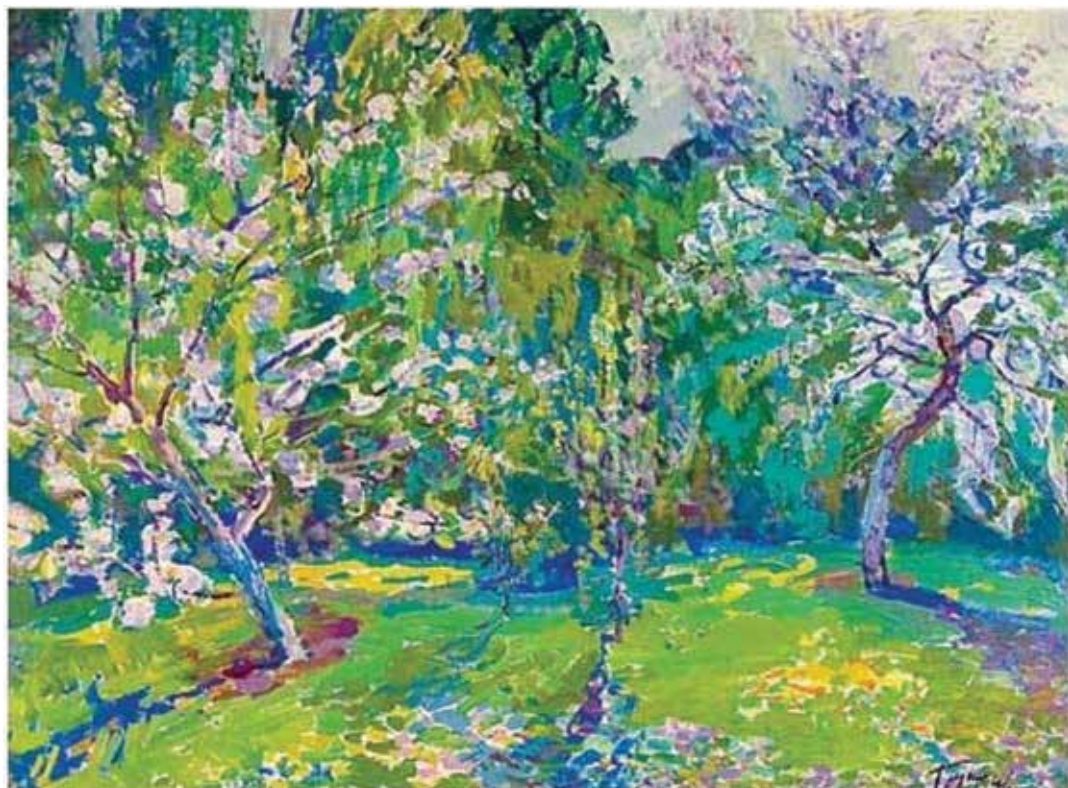

KÉPZŐMŰVÉSZETI MŰFAJOK

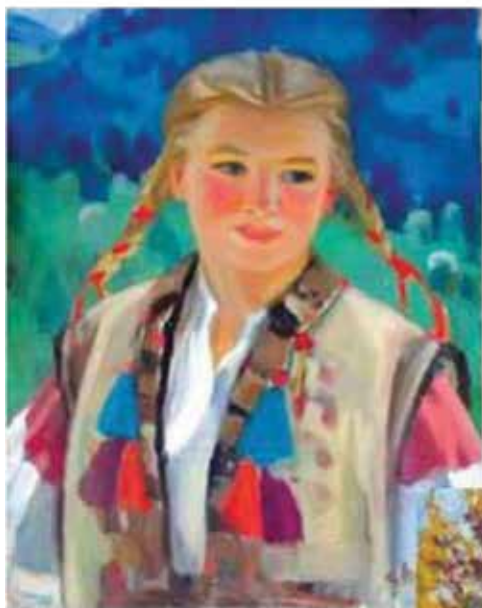
Mi érdekli leginkább a művésze-
ket? Mit ábrázolnak előszeretettel a
képeiken, a szobraikkal? Természe-
tesen az embert, a természetet, az
állatokat, a tárgyi világot, különbö-
ző eseményeket. Az ábrázolt témá-
kat tekintve kialakultak a művé-
szeti *műfajok*. Ha a művész embert
ábrázol, akkor *portréről*, ha természetet, akkor *tájkép-
ről*, ha tárgyakat, akkor *csendéletről* beszélünk.

Mikola Hluscsenko. Virágzó kert

Keress portrét, tájképet és csendéletet az alábbi festészeti és grafikai alkotások között!

Kocka András. ▲
Aljonka

Pjotr Bagin. ▲
Illusztráció az
Utazás a sarkkörön túlra
c. könyvből

Iszaak Levitan. Ősz ►

Rachel Clearfield.
A hálaadás oltára ▼

Nézd meg a portréművészet és az animalisztikus (állatábrázoló) művészet alkotásait!

Philippe Faraut.
Cajla

Edgar Degas.
Kis 14 éves táncoslány

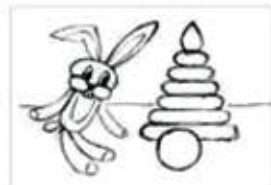
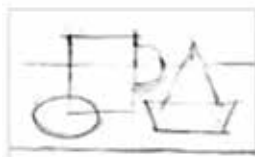

Harmónia varázsló titkai

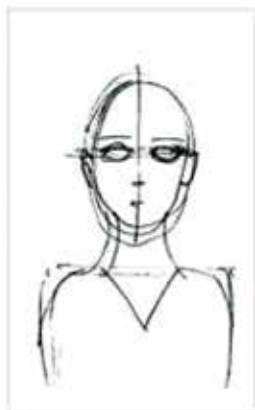
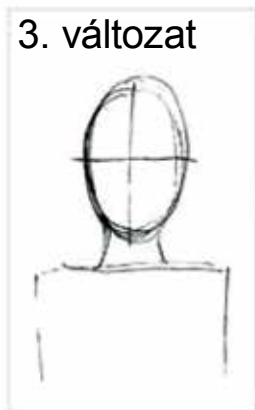
Készíts tetszésed szerint portrét, tájképet vagy csendéletet (általad kedvelt művészeti anyagok)! Kezd az alkotást a kompozíció ceruzarajzának elkészítésével!

1. változat

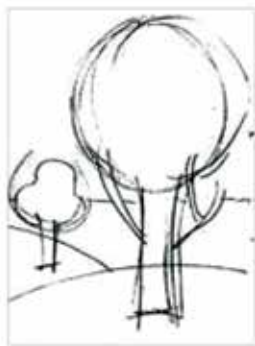
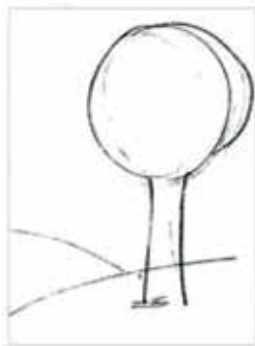

2. változat

3. változat

4. változat

Csapatmunka. Az osztálytársaiddal közösen szervezzetek kiállítást műfajok szerint csoportosított rajzokból!

Nevezd meg a képzőművészet fő műfajait!

Találd ki, hol lehetne elhelyezni állatszobrot!

18. téma

TÁJKÉPEK

Gyönyörködjünk együtt Képzőművészet-ország lenyűgöző tájaiban. A festőművészek a képeiken élethűen örökítik meg ezeket a falusi, városi, hegyi, alföldi és tengeri látképeket. A tájképeken nemcsak a valós természet, az erdők, tavak, rétek, folyók, hanem a csak a művészek képzeletében élő helyek is megörökíthetők.

Állapítsd meg a tájképek fajtáit! Melyik hasonlít vidéked környezetére?

Illusztráció az
Anglia falusi házai c.
könyvből ►

◀ *Dmitij Szirov.*
Tengeri táj

◀ *Ivan Agejev.*
Téli szimfónia

Kocka András
Hegyi táj ►

A távolság érzékeltetése érdekében a festők képeik előterében nagy, részletesen kidolgozott fákat, házakat ábrázolnak, amelyek takarják a távolabbi objektumokat.

Mondd el, hogyan van ábrázolva a távolság a tájképeken!

Kassay Antal. Hegyi folyó

Kocka András. Téli táj

Nézd meg a domborműveket, amelyeken a szobrászok a teret takarásos módszer felhasználásával ábrázolták!

Jeff Nishinaka. Papírplasztika

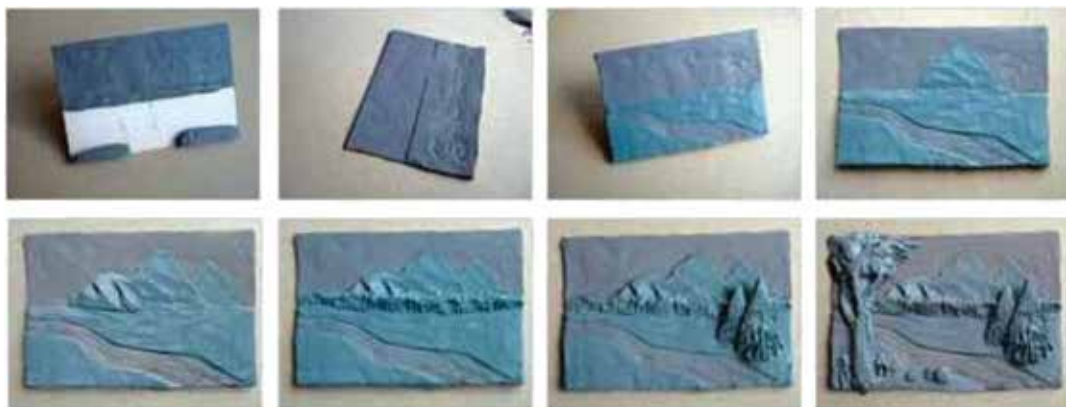
Luca della Robbia. Kórus

Harmónia varázsló titkai

Készíts domborművet *Hegyi táj címmel* (gyurma)! A távolság érzékeltetésére alkalmazd a takarási technikát! Dolgozd ki részletesen az előteret!

Nevezd meg a tájképek fajtáit! Mondj példákat!

Milyen tájképet lehetne készíteni a szobád ablakából?

19. téma

KÉPZELT TÁJKÉP

A művész a szabadban tartózkodva a természet után festi a tájképet. Ugyanakkor előfordul, hogy valamely tájat, amely lenyűgözte, megihlette, később visz vászonra emlékezetből vagy a képzelőerejére hagyatkozva. A fantáziáját követve a festő fantasztikus tájat is tud ábrázolni.

Idézz fel olyan tájat, amely szépségével megragadott!

Hasonlítsd össze a fantasztikus tájképet a természet után festettel! Gondolkodj el azon, mi a közös bennük a természet ábrázolását tekintve!

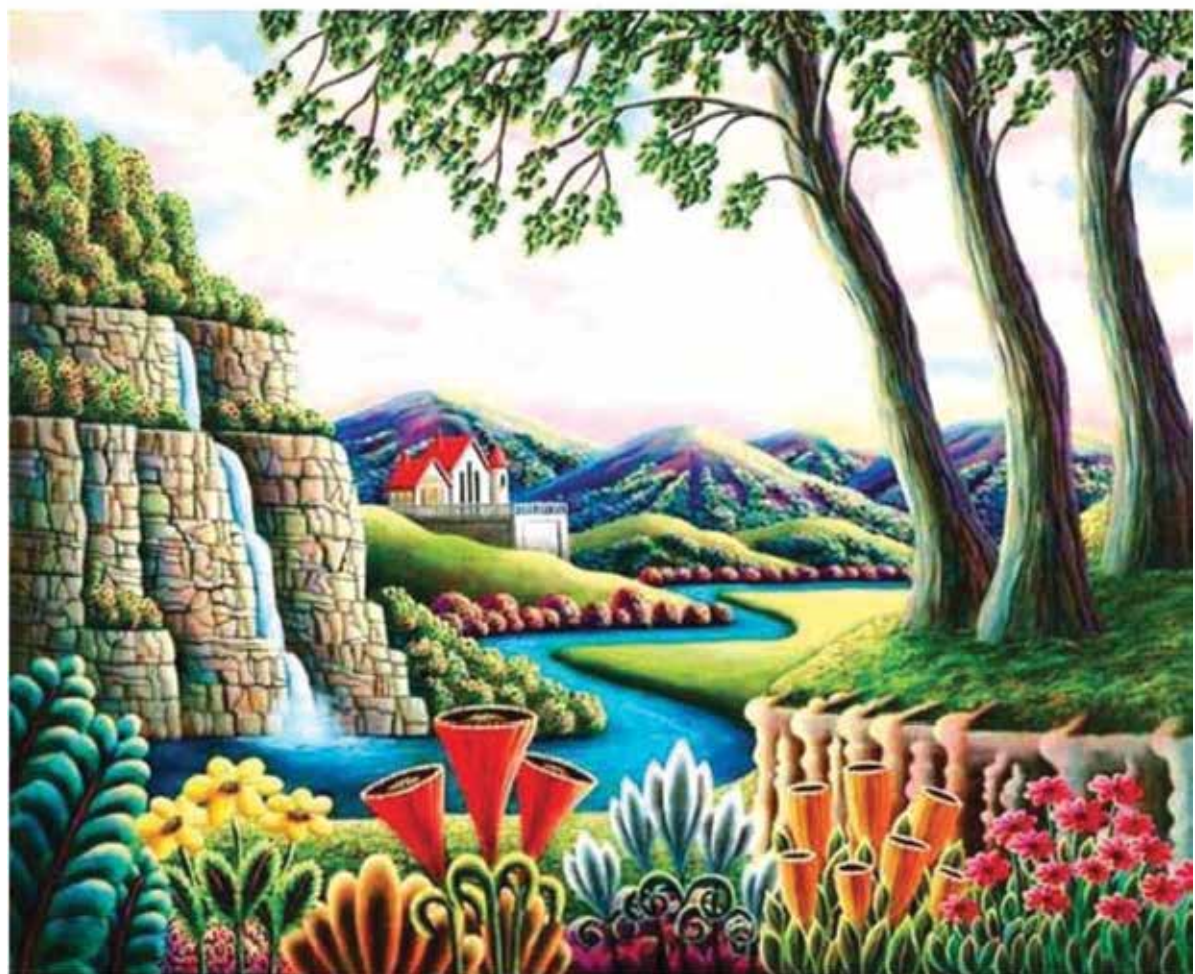
Az előtérben a táj részletesen van ábrázolva, a színei élénkek, telítettek. A nézőtől távolodva a kép elmosódottabbá válik, a színei változnak. A látóhatár vonalánál égszínkék, kék, néha viola színűvé változik.

▲ *Vaszil Brenzovics.*
Zöld Kárpátok

Andy Russel.
▼ Vágyak folyója

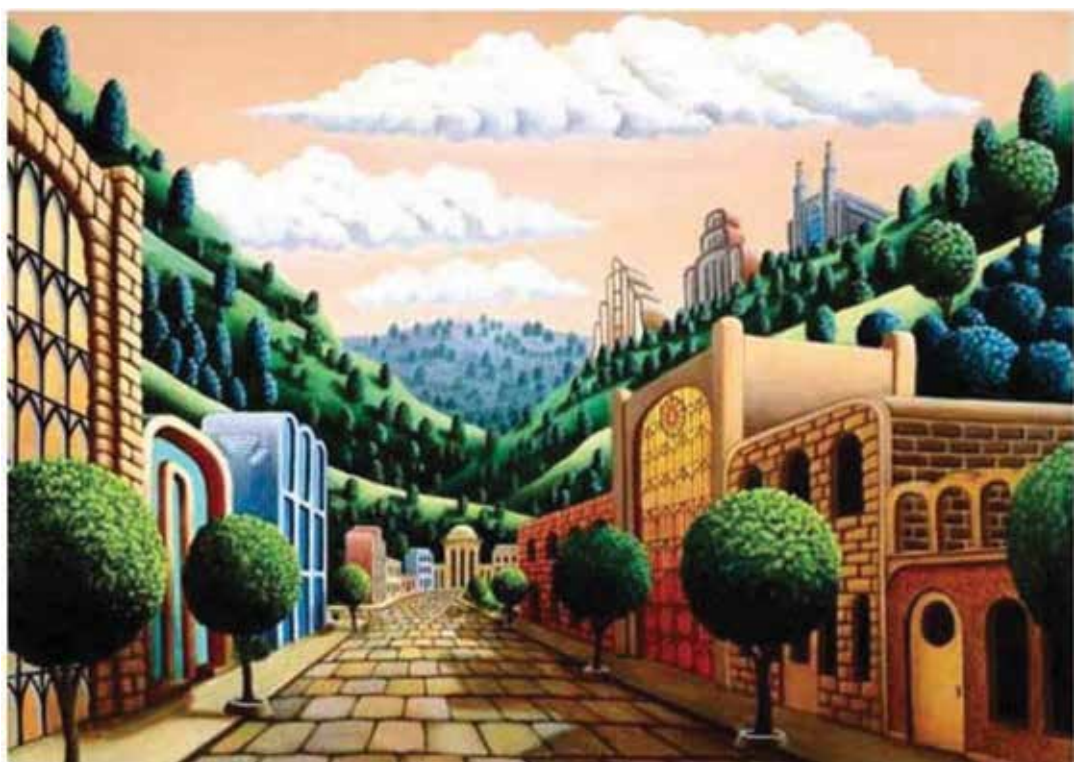

Hasonlítsd össze a fák, házak és tájképek színét az elő- és háttérben!

Andy Russell.
Misztikus hegyek ▼

▲ *Iszaak Levitan.*
Itáliai tavasz

Harmónia varázsló titkai

Fess elképzelt tájképet *Varázslatos sziget, Forró sivatag, Dzsungel, Világűr* címmel (guas)!

Miben különbözik a természet ábrázolása a kép előterében és háttérében?

A természetben gyönyörködve figyeld meg a színeit a közelben és a távolban, hasonlítsd össze az árnyalatait!

20. téma

A VARÁZSLÓ TÁRGYAI

Valószínűleg érdekel, hogy élnek a mesehősök. A kitalált személyiségekről sokat tudnak mesélni az őket körülvevő tárgyak. A *csendéleteken* látható tárgyak némi elképzelést nyújtanak arról, hogyan élnek a tulajdonosaik.

A művészek alkotói szemszögből tekintenek a hétköznapi tárgyakra, és segítenek a többi nézőnek abban, hogy megértsék a szépségüket. A csendéleteken rendszerint virágokat, zöldségeket, gyümölcsöket, használati tárgyakat ábrázolnak.

William Michael Harnett. Csendélet

Nézd meg a csendéleteket! Állapítsd meg az egyiken a művész vonzódását az ábrázolt tárgyakhoz, a másikon a természet ajándékaihoz!

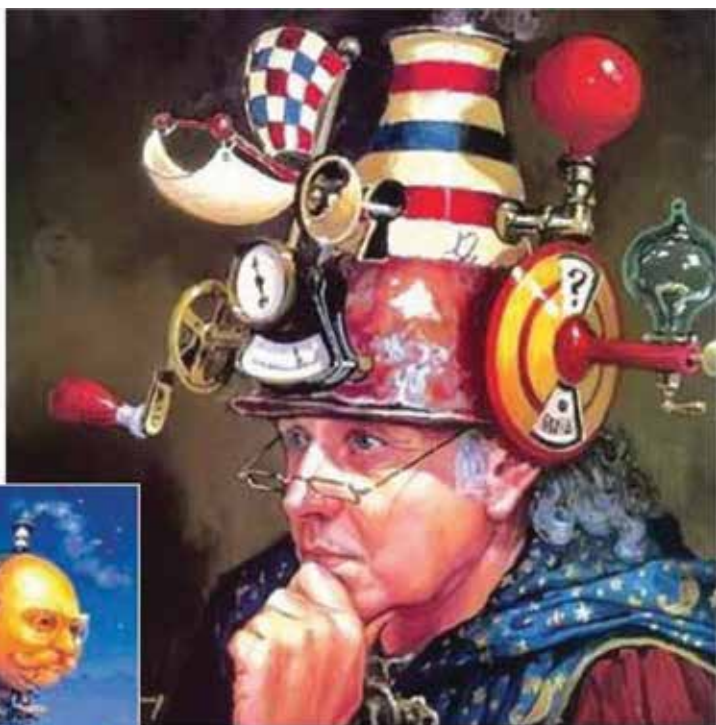
Jevgenyij-Adolf Sevalje. Csendélet virágokkal és gyümölcsökkel

Nézd meg Dean Morrissey festőművész képein a fantasztikus világ tárgyait!

Dean Morrissey.
Illusztrációk
mesekönyvekből

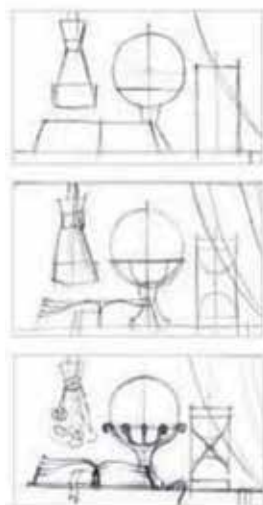

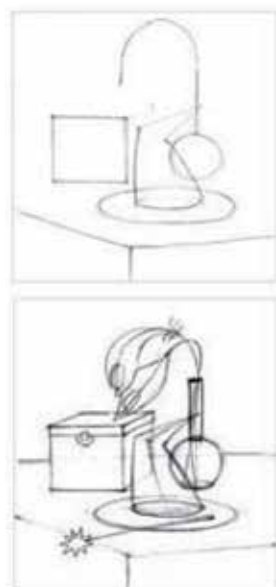
Harmónia varázsló titkai

Fess csendéletet *A varázsló tárgyai* címmel (tetszés szerinti művészi anyagok)!

1. változat

2. változat

Mit ábrázoltak a művészek a csendéleteken?

Gyakorold az edények, gyümölcsök, virágok konyhai asztalon való ábrázolását csendéletként!

21. téma

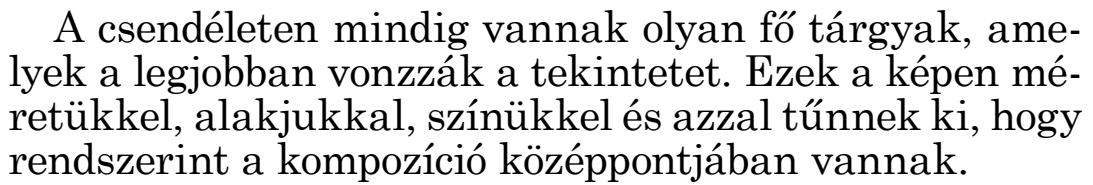
SPORT – MŰVÉS SZEMMEL

Képzőművészet-országban sportpályák, stadionok találhatók, amelyek segítenek az ország lakóinak egészségük megőrzésében. Rendszeresen edzenek ezekben a létesítményekben: korcsolyáznak, síelnek, hokiznak vagy futballoznak, tornáznak, teniszeznek, kosárlabdáznak.

Nézd meg, hogy van ábrázolva a sportmérkőzés! Figyeld meg a jégkorongozók felszerelését, öltözetét!

Inna Berezsnaja.
Csendélet
korcsolyával ►

Idézd fel, mi a szimmetria és az aszimmetria! Figyeld meg a kupák alakját, díszítését, amelyekkel a sportversenyek győzteseit jutalmazzák meg! Keresd meg közöttük a szimmetrikusakat és aszimmetrikusakat!

A sportszerek között keresd meg azokat, amelyek neked is megvannak! Gondolkodj el azon, a tárgyak közül melyeket tudnád felhasználni csendélet készítéséhez!

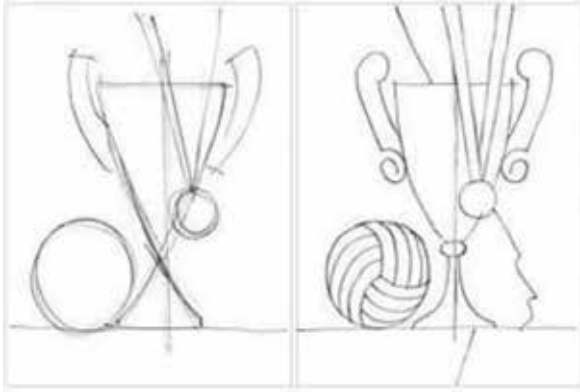

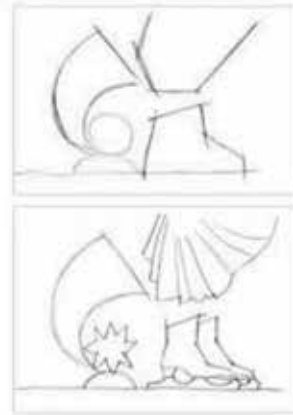
Harmónia varázsló titkai

Készíts *sportcsendéletet*, amelynek középpontjában a győztes kupája van ábrázolva (színes ceruzák, filctollak)!

1. változat

2. változat

Csapatmunka. Az osztálytársaiddal közösen szervezz kiállítást *A sportról minden* címmel!

Legyen a tárlaton „sportcsendélet” is!

Jellemezd a sportjátékot a 84. oldalon látható kép alapján!

22. téma

PORTRÉFAJTÁK

A grafika, festészet és szobrászat egyik legnépszerűbb fajtája a *portré*. Az ilyen ábrázolásokon az ábrázolt személyek száma különböző lehet: egy vagy két ember, vagy emberek csoportja. Az emberek ábrázolása is eltérő lehet: teljes alakos, fél alakos, büszt, fej. A kiemelkedő történelmi személyiségeket gyakran felülről ábrázolják. A szerző az általa készített *önarcképpen* látható.

▲ *Msztiszlav obuzsinszkij.*

Lányom portréja

◀ *Angelika Kaufman.*
Önarckép Minerva
büsztjével

Francois Clue. ►
Francisc lovas
portréja

Állapítsd meg a portré fajtáját! Melyiket készítette festő, grafikus, szobrász?

George Sheridan Knowles. ▲
Barát vagy ellenség

Philippe Faraut. ▲
A halász lánya

Dominique Ingres.
▼ Guillone-Letteries család

Nézd meg a gyerekportrékat! Hogyan jellemeznéd őket és kedvenc elfoglaltságukat?

Figyeld meg az arckifejezésüket, ruházatukat és a környező tárgyakat!

Philip Alexius de László.
Raymond portréja

Keith Perugino.
Agnessa portréja

Thomas Gainsborough.
Mary és Margaret lányaim portréi

Roman Fedoszenko.
Lány lanttal

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj önarcképet (guas)! Fejezd ki vele a jellemedet és a szenvedélyedet!

Csapatmunka. Az osztálytársaiddal közösen készíts kompozíciót *Az iskolai családom* címmel: ragasszátok rá az önarcképeiteket egy nagy lapra! A nagyméretű arcképeket helyezzétek az előtérbe, a kisebbeket a háttérbe!

Mondd el, milyen arcképfajtákat ismersz!

A szépirodalmi regények olvasása közben figyeld meg az arckép-illusztrációkat!

23. téma

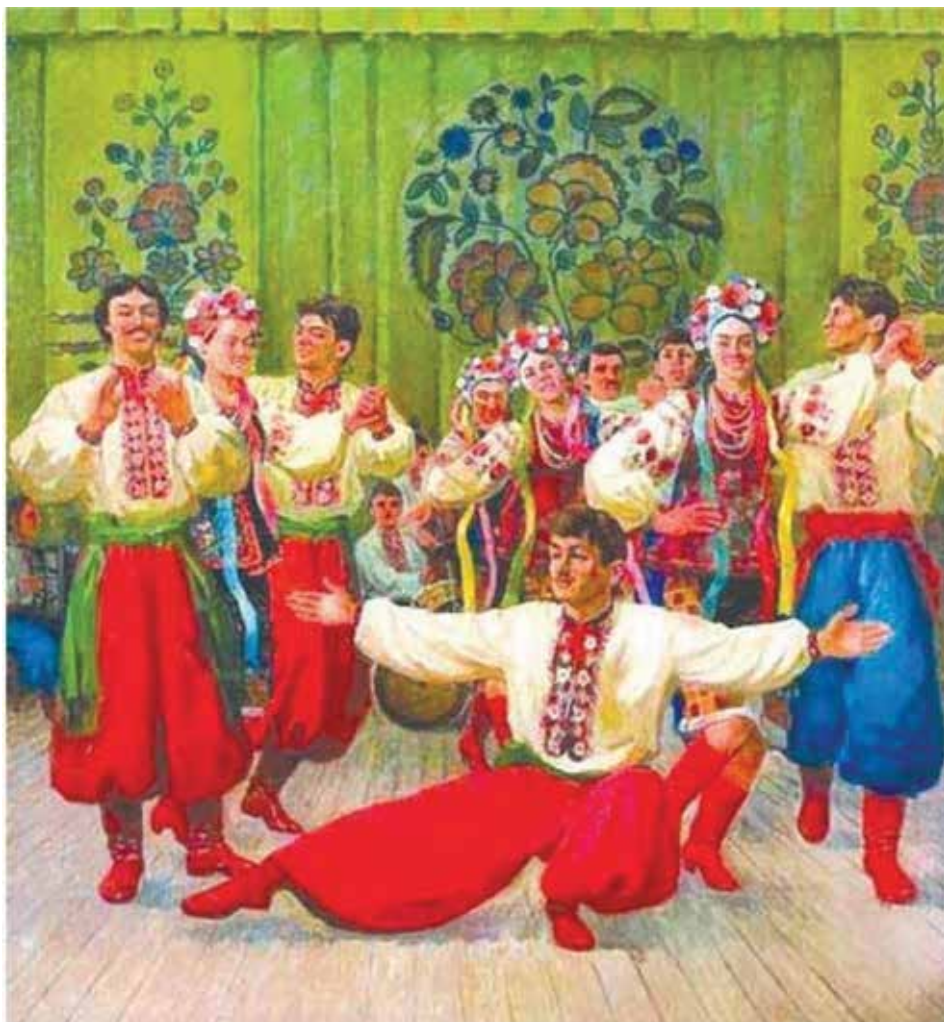
VIDÁM TÁNC

Az egyik művészeti ág a tánc. Minden nép büszke a saját nemzeti táncára.

Figyeld meg, hogy ábrázolják a művészek a mozgásban lévő embereket, és hogyan adják át a táncosok pózait és gesztusait!

Jurij Balikov. Ukrán tánc

Nézd meg a táncosok öltözetét: a ruhadarabok hangsúlyozzák az emberek táncmozdulatait.

◀ *Pierre Chassel.*
Fandango

Olena Jurkina. ▶
Pünkösdi kórus

Nyina Gyakova.
Mexikói tánc

Mit gondolsz, sikerült átadni a művésznak a tánc ritmusát?

Augusta Asberry. Tánc bíborban

Nézd meg a vidám táncot lejtő gyerekek alakjának arányait! Figyeld meg a táncmozdulataikat!

Florence Hardy.
Holland gyerekek tánca ▼

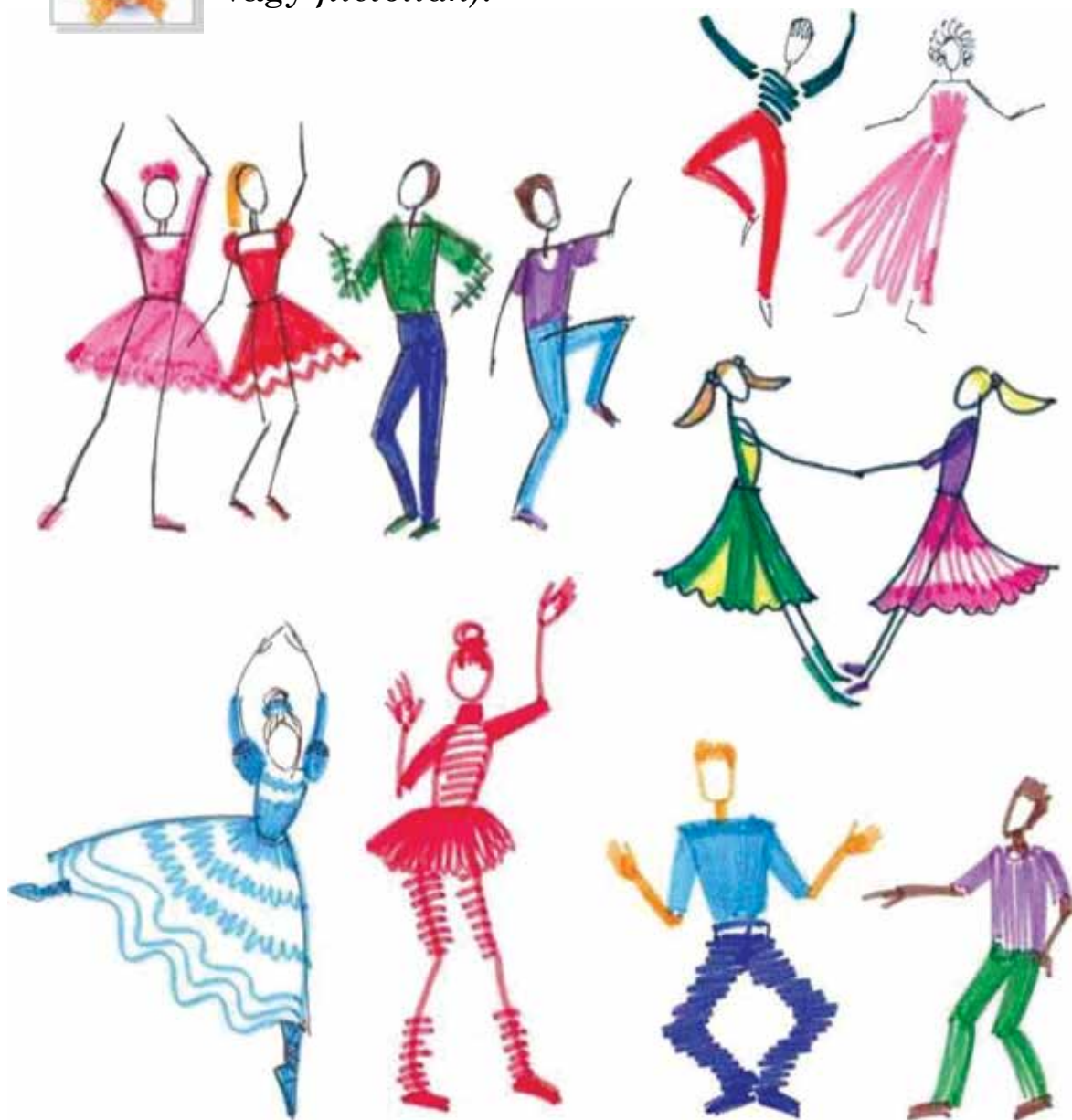

▲ Tarantella olasz tánc

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj vidáman táncoló gyerekeket (*ceruzák* vagy *filctollak*)!

Gondolkodj el rajta, és válaszolj a kérdésre: hogyan adható át, hogyan ábrázolható a ritmus a zeneművészetben, táncművészetben és képzőművészetben!

Figyeld meg a táncosok mozdulatait, hangolódj rá a zene ritmusára!

24. téma

ÁLLATÁBRÁZOLÓ MŰFAJ

Ma ünnep van az állatkertben, a tyúk kikeltette csibéit a tojásokból. A sárga csibéket elsőként a jó szomszédok köszöntötték: a rőt bundájú mókus, a hosszúnyakú zsiráf, a sudár antilopok. A kis elefánt is vidám trombitálásba kezdett, a tigris a fogai között morogta el az üdvözlését, hogy meg ne ijessze az állatkert újdonsült lakóit.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták a művészek ezeket az állatokat a grafikában és a festészetben. **Idézd fel**, milyen ábrázolások tartoznak az állatábrázoló műfajhoz!

◀ *Kosztjantin Haland.*
Kotlós

Hans Hoffman.
▼ Mókus

A művészeknek nemcsak az állatok felépítését, hanem a jellemüket – a gyorslábú antilop törekenységét, a megfontolt mókus összeszedettségét, a ragadozó tigris szigorúságát, az elefántbéli őszinteségét – is sikerült valósághűen ábrázolni.

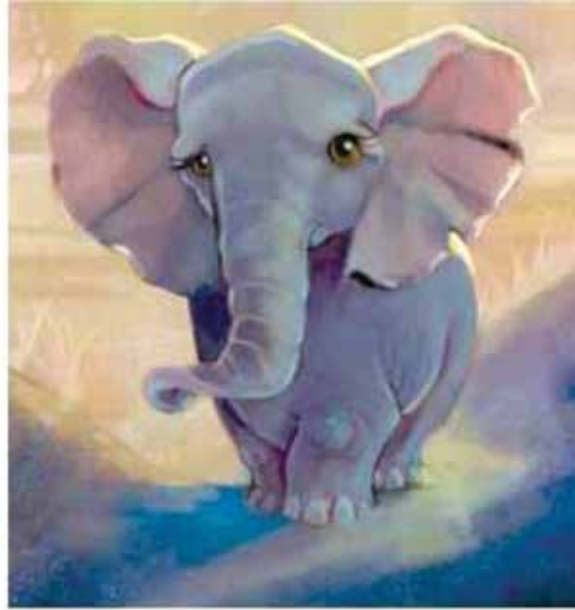
Vaszil Suhajev. Antilop

Ramadan Mangula. Zsiráfok

Holly Gibert. Elefántbéli

*Maj Maturics.
Illusztráció R. Kipling
A dzsungel könyvéhez*

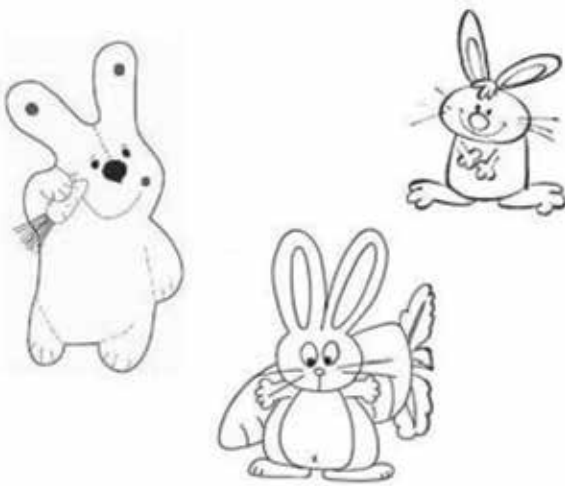

Néha a művészek természet után (realista módon) ábrázolják az állatokat. Előfordul, hogy mesehősként ábrázolva valamilyen jelleggel ruházzák fel az állatot. Ilyenkor egyszerűsítik (stilizálják) az ábrázolást, meghagyva az állat alakjának sajátosságait.

Figyeld meg a természet után készített, valóságghű nyúlábrázolásokat!

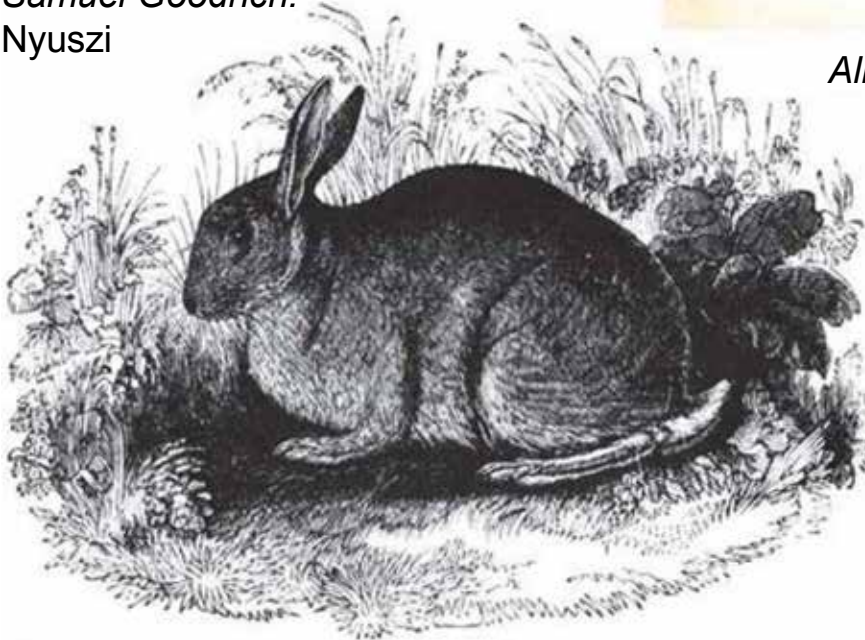
Hasonlítsd össze a nyúl realisztikus ábrázolását a *stilizált* – vidám, gondolkodó, gondtalan – változatokkal!

Samuel Goodrich.
Nyuszi

Albrecht Dürer.
Nyúl

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj neked tetsző állatot (guas)! Ábrázold valósághűen (realisztikusan) vagy mesefiguraként (stilizáltan)!

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Mondj példákat olyan alkotásokra, amelyek állatábrázoló műfajban készültek!

Az állatok megfigyelése segít a rajzuk elkészítésében.

25. téma

REPÜLŐ MADARAK

Képzőművészet-országban sok a madár. Az állatábrázoló (animalista) művészek örömmel festik őket természet után, jóllehet ez nem egyszerű. A madarak ugyanis izgó-mozgó lények: hol nyílszerűen száguldanak az ég felé, hol gyors fejmozdulattal kapnak a mag után, hol ágról ágra ugrálva vidáman csiripelnek.

Figyeld meg a repülő madarak kecsességét a képeken!

Zeng Xiao Lian.
Sirályok

Minden madár szép a maga módján a formás szárnyaival és változatos színű tollazatával.

◀ *Roger Tory Peterson.*
Madarak virágokkal

Bodo Mayer.

▼ Vadkacsák

◀ *Zeng Xiao Lian.*
Madárfiókák

A művészek nagy érdeklődéssel festik a madarakat mozgásuk közben, de mindenekelőtt a röptükben.

Norman Arlott.
Madarak

Harmónia varázsló titkai

Fess madarat repülése közben (akvarell)!

1. változat

2. változat

3. változat

Hasonlítsd össze a madarak zenészek, képzőművészek és költők általi ábrázolását!

Óvd a madarakat, etesd őket télen és tavasszal! Figyeld meg a viselkedésüket, mozgásukat, szokásaikat!

26. téma

SZÉPSÉG A MINDENNAPI ÉLETBEN

Képzőművészet-országban mindig történik valami érdekes: városnap ünnepséget tartanak, képzőművészeti kiállítást, színházi bemutatót szerveznek. A művészek szeretik az ilyen eseményeket ábrázolni képeiken. A művészeket érdeklik a mindennapi élet történései is: a családi kikapcsolódás, szórakozás, utazás, sport.

A mindennapi élet eseményeit ábrázoló képzőművészeti alkotások az *életkép* vagy *zsánerkép* műfajhoz tartoznak.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták a művészek a rajztanítást és a zeneoktatást!

◀ *Adolphe Alexandre Lesrel.*
Duett

Jacob van Oost

▼ Képzőművészeti stúdió

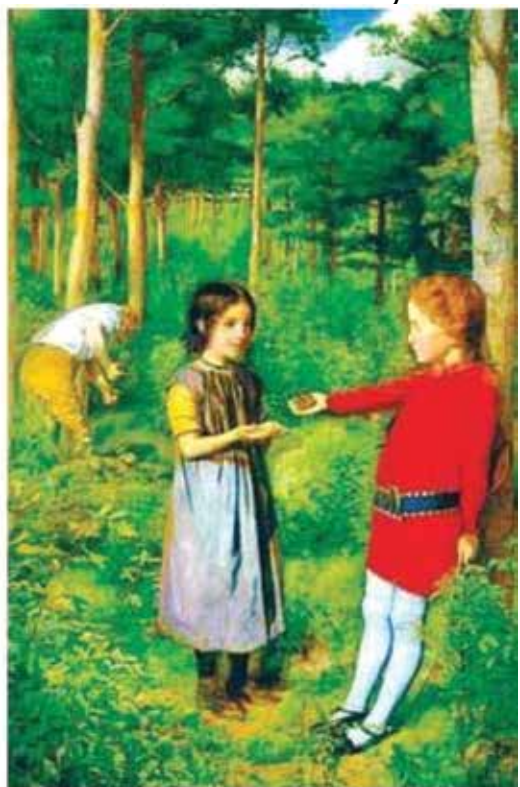
Figyeld meg az életkép műfajban készült, a gyermekek játékát, szórakozását ábrázoló festményeket!

Marie Witte.

John Everett Miller.

Barátok ▼

▼ Lány

Olena Prudnyikova. Babaház ▼

A zsánerkép műfaj a szobrászatban – a kerti és dísz-szobrok, porcelán szobrocskák (nippek) készítését illetően – is elterjedt.

Hasonlítsd össze a többalakos szoborkompozíciókat!

Porcelán
szobrocskák

▲ Pingvineket
etető gyerekek
(Omszk, Oroszország)

Harmónia varázsló titkai

Formázz figurát, amely *Kirándulás, Zenészek, Esti teázás* című, zsánerkép szoborkompozíció része lesz (agyag vagy gyurma)!

1. változat

2. változat

Csapatmunka. Az osztálytársaidal együtt készítesetek közös szoborkompozíciót a különálló figurákból!

Mit ábrázolnak a művészek életkép műfajban?

Gondolkodj el azon, a családodok mindennapi életéből melyik esemény lenne megörökíthető életkép műfajban!

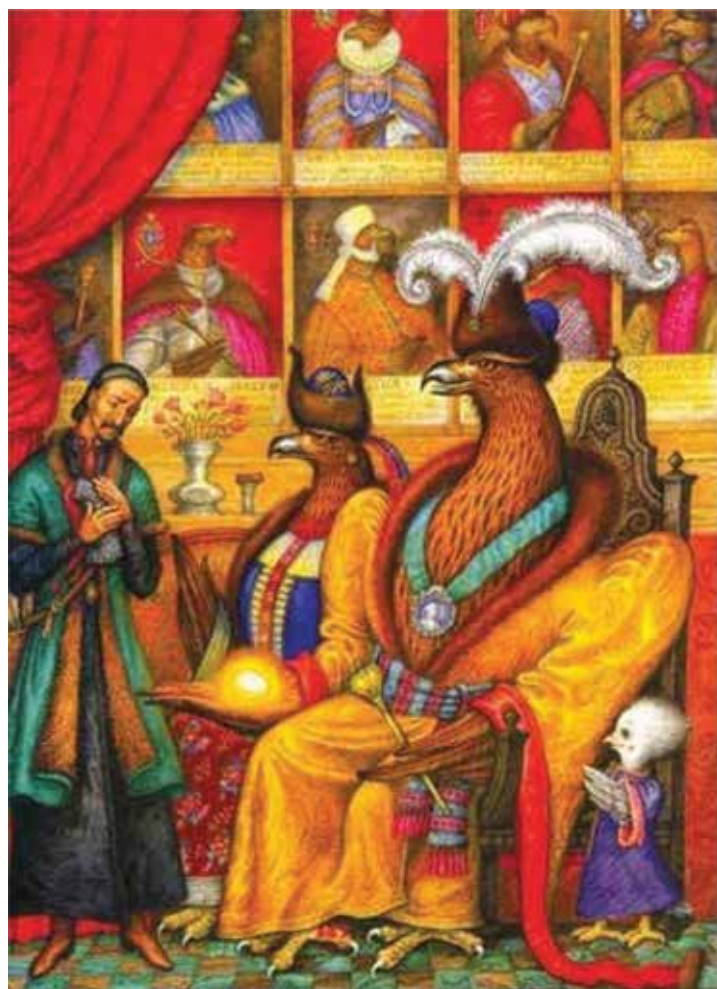

27. téma

A MESEILLUSZTRÁCIÓK VILÁGA

A gyerekek és felnőttek egyaránt szeretik a meséket. Hogy az olvasó jobban megértse az irodalmi alkotásokat, a művészek *illusztrációkat* készítenek a mesékhez. Az illusztrációk hősei nemcsak emberek, hanem állatok, növények, természeti jelenségek.

Katerina
Stanko.
Ukrán népmese
illusztrációja

A művészek gyakran az emberekhez hasonlókként ábrázolják az állatokat. A mesebeli állatok beszélgetnek, ruhát viselnek.

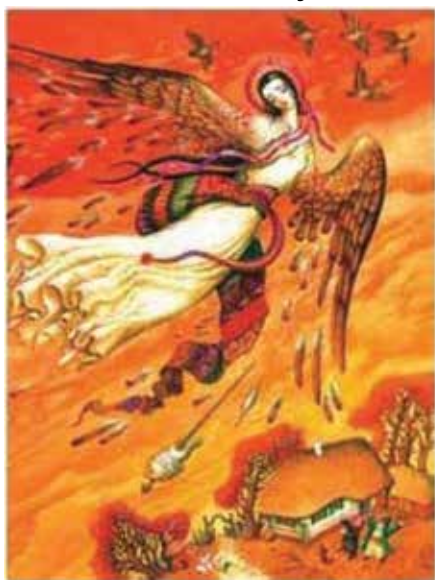
Figyeld meg, hogyan ábrázolta a művész a csizmás kandúrt!

Olena Karpina.
A Csizmás
kandúr mese
illusztrációja

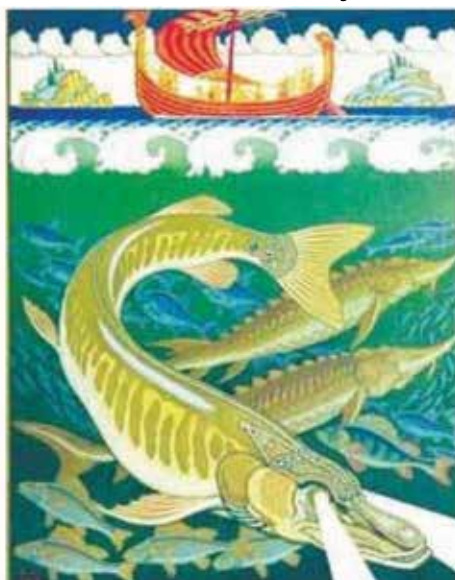

A mesékben az állatok emberekké változhatnak, mint például a *Sánta kacs*a című történetben. Néha az állatoknak szokatlan tulajdonságaik vannak, mint a csodáhalnak a *Volga* című orosz hősi énekben.

Katerina Stanko.
*A Sánta kacs*a c. mese
illusztrációja

Ivan Bilibin.
A Volga hősi
ének illusztrációja

A mesékben az állatok bonyolult feladatokat teljesítenek, segítenek az embernek a gonosz legyőzésében.

Figyeld meg, hogyan vannak ábrázolva az emberek és az állatok az illusztrációkon! Az illusztrációk középpontjában helyezik el, és gyakran mozgás közben ábrázolják, színekkel különböztetik meg őket.

Katerina Stanko.

A sárkány c. mese illusztrációja

Vladiszlav Erko.

A tűzcsiholó c. mese

▼ illusztrációja

Olekszandr Kosel.

Az Ivaszik-Teleszik c. mese

▼ illusztrációja

Harmónia varázsló titkai

Készíts illusztrációt egy ukrán népmeséhez! Használj olyan anyagokat, amelyekkel szerinted a legjobban adható vissza a mesehősök alakja és jelleme!

Csapatmunka. Az osztálytársaiddal közösen szerveztek kiállítást *A mese világa* címmel!

Mit ábrázolnak a művészek az irodalmi művekhez készített illusztrációikon?

Idézz fel olyan mesét, amelyben varázslatos módon alakulnak át állatok! Figyeld meg, hogyan hozzák létre a művészek a mesehősök alakját az illusztrációkon!

28. téma

MŰVÉSZ A SZÍNHÁZBAN

A színházlátogatás mindig jelenős, felemelő ünnepi eseménynek számít. Az építészek és festőművészek a fantáziájukat annak szolgálatába állítják, hogy a nézők kívülről és belülről egyaránt gyönyörködhesse a színház választékos megjelenésében.

A festőművésznak fontos szerepe van a színházban: a rajzai alapján készítik a díszleteket, a színpad világítását, válogatják össze az előadásokhoz szükséges tárgyakat, varrják a kosztümöket a színészeknek és készítik a sminkjüket.

Örgrófsági operaház.
(Bayreuth, Németország)

A színelőadás a színpadon, díszletek között zajlik. Ezeken a díszlettervezők azt a környezetet ábrázolják, amelyben az előadás története kibontakozik: valós vagy kitalált tájkép, épített környezet, palotatermek. A festett díszletek rendszerint megfelelően aránylanak az épületek helyiségeinek belső teréhez, a kulisszához, a bútorokhoz.

Figyeld meg a színpadi díszletek művészi kialakítását és a színészek kosztümjeit! Gondolkodj el azon, hogy ezek hogyan segítenek az előadás-történet helyszínének a visszaadásában!

A *Hófehérke* c. színházi előadás színpada ►

A *Gizelle* balett színpada ▼

A színpad előterét a *függöny* határolja. A színpad bel-seje felé több *színpalat* (*kulisszát*) helyeznek el, amelyek a térbeliség érzetét keltik a nézőben. A háttérben található a *hátfal*, amelynek az előterében játszódik az előadás cselekménye.

Jellemezd a színházi díszletet!

Olekszandr Hosztenko-Hosztov.
Színházi díszlet vázlatrajza

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj díszletet színházi bemutatóhoz vagy színpadon játszódó iskolai színelőadáshoz! Mintaként használd a díszlettervező szakemberek munkáit!

Papírszínház
díszletei ►

Ivan Bilibin.
Az *Aranykakas*
opera díszletének
vázlatrajza ▼

Mi a művész szerepe a színházban?

Irodalmi művek olvasása közben képzelj magad elé a környezetet, amelyben a cselekmény játszódik!

29. téma

A SZÍNHÁZI KELLÉKEK VARÁZSA

A színházi előadás cselekményének minél megfelelőbb környezetbe való helyezéséhez a díszlettervező művész olyan tárgyakat talál ki és rajzol le, amelyek megteremtik az előadás tárgyi környezetét. Ezek a speciális módon készített *kellékek*, amelyek a színpadon a valóságos dolgokat helyettesítik: bútorok, lovagi vértzet, edények, díszek, fegyverek. A kellékeket olcsó, de megfelelő szilárdságú anyagokból – fából, kartonból, papírból, viaszból, szövetből, alufóliából – készítik. A gondosan elkészített és megfelelően kifestett kelléktárgyak úgy néznek ki, mint a valóságosak.

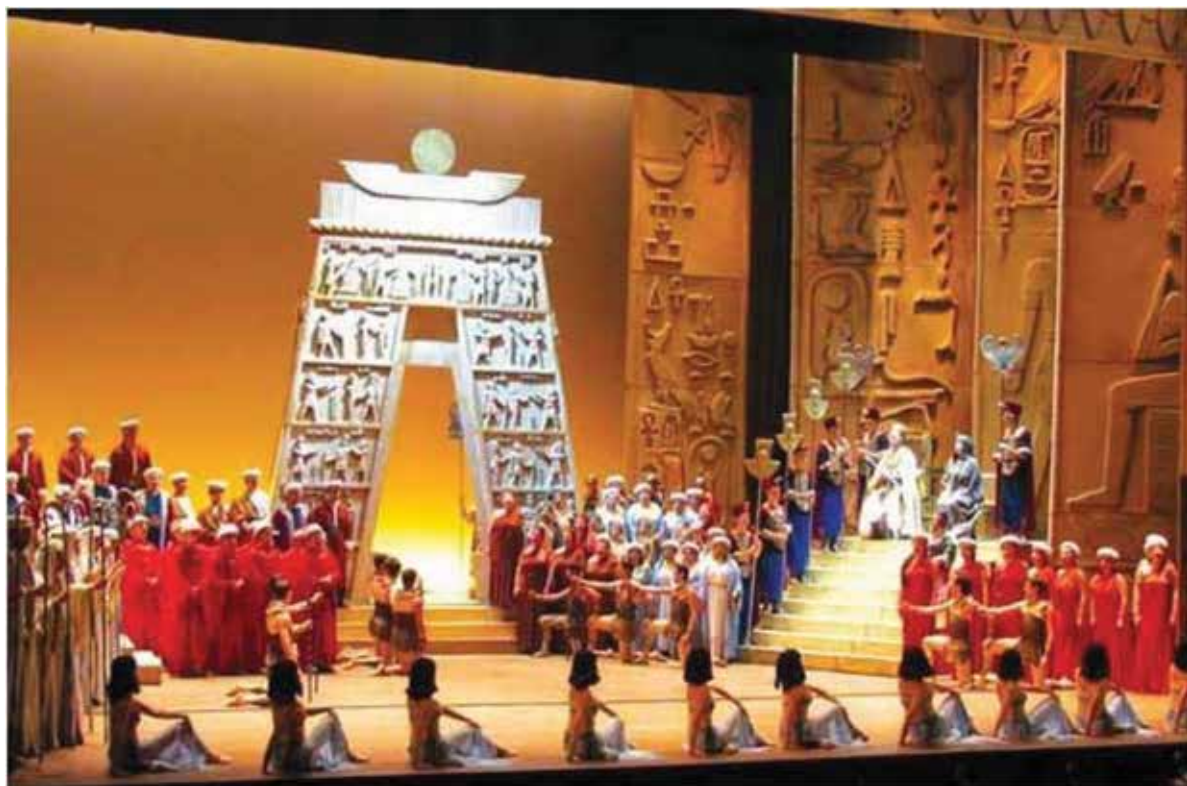

Hogyan segítenek a színházi kellékek a tárgyi környezet létrehozásában, a nézőnek az előadás megfelelő légkörére való ráhangolásában?

Az *Aida* balettelőadás jelenete

Válaszd ki az *Aranykulcsoska* meseelőadáshoz a kellékeket!

Figyeld meg, milyen anyagokból készíthetők színházi kelléktárgyak!

Harmónia varázsló titkai

Készíts kellékeket a következő színházi előadások egyikéhez: *Békakirálynő*, *Hamupipőke*, *Kesztyűcske*, *Borsszem Jankó*, *Kendermagos tyúk*.

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Magyarázd meg, miért van szükség színházi kellékekre!

Gondolkodj el azon, milyen anyagokból érdemes gyümölcs- és zöldségkellékeket készíteni!

30. téma

SZÍNHÁZI KOSZTÜM

Annak érdekében, hogy a néző minél jobban értse a színházi előadás szereplőit, a jelmeztervező kosztümöket (jelmezeket), a maszkmester (sminkes) megfelelő sminket készít a színészek számára. A színész kosztümének meg kell felelnie annak, amelyet abban a korban hordtak, amelyben a darab játszódik.

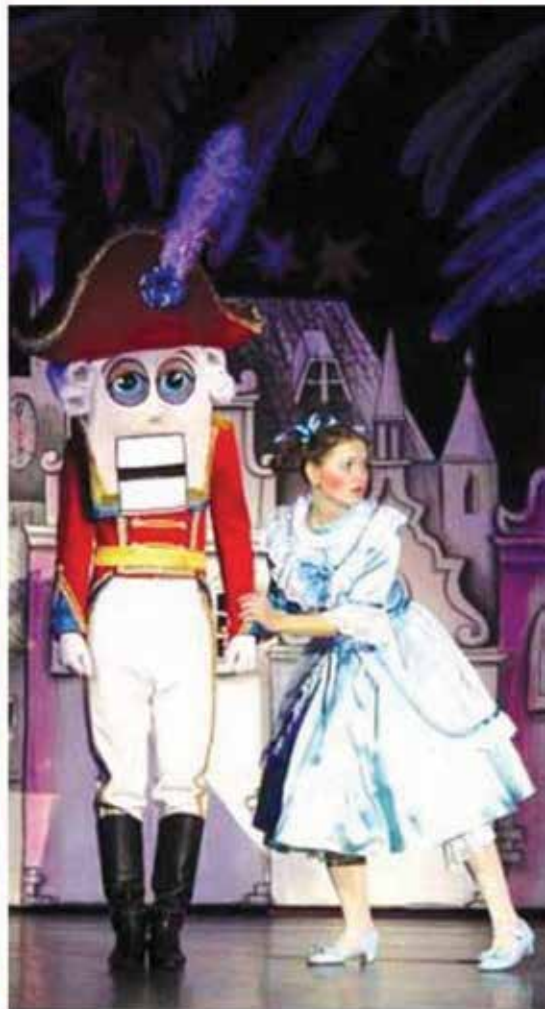

Jelenet a
Hófehérke
színelőadásból

Figyeld meg a színészek jelmezét! Megismered-e azokat a szereplőket, akik számára a jelmezek készültek? Nevezd meg őket!

Figyeld meg a színházi jelmezek ismert művészek által készített rajzait! Keresd ki közülük a fantasztikus hősök jelmezeit.

Msztiszlav Dobuzsinszkij.
A *Jevgenyij Anyegin* opera
jelmezének vázlatrajza

Vadim Rindin.
Cirkuszi bohóc
Jelmezének vázlatrajza

Lev Bakszt.
A *Tűzmadár* opera
jelmezének vázlatrajza

Msztiszlav Dobuzsinszkij.
Balettjelmez vázlatrajza

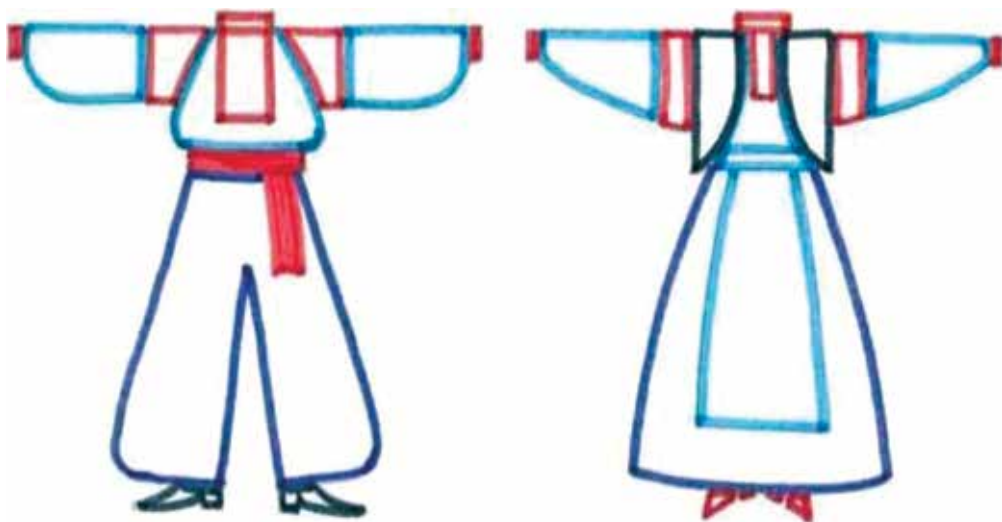

Harmónia varázsló titkai

Képzeld magad színházi jelmeztervezőnek! Az osztálytársaiddal párban rajzoljatok színházi jelmezeket a következő meseelőadásokhoz: *Cipócska* (Apó és Anyó), *Hófehérke* (Kaj és Gerda), *Aranykulcsocska* (Burattino és Malvina)! Használjatok különböző anyagokat, készítsétek kollázst!

1. változat

2. változat

Milyen szerepe van a jelmeznek a színházi darab szereplőjének jellemábrázolásában?

Mutasd be az osztályodban azt a színházi jelmezt, amelyet az általad választott mesehős számára készítettél!

31. téma

BÁBSZÍNHÁZ

Játszottál-e már bábszínházat otthon vagy az iskolában? Bizonyára nagyon tetszett neked, ahogy mozgásba hoztad a bábokat, és beszéltél helyettük.

Elképzelhetjük, milyen magával ragadó dolog bábszínházban dolgozni. A bábok úgy lépnek fel, mint az igazi színészek a színpadon, díszletekkel körülvéve és zenei kísérettel.

Hogyan kelnek életre a bábok a bábszínház színpadán? A bábokat mozgató színészek rendszerint a díszlet mögött foglalnak helyet. Azonban előfordul, hogy a bábmozgató színészek a nézők előtt játszanak. Ilyenkor megfelelő színházi jelmezt öltenek és sminket készítenek.

A díszleteknek és a világosításnak igen nagy jelentősége van a bábelőadásban. A szín, a világosság, a megvilágítás iránya felerősítik az előadás cselekményének hatását.

Figyeld meg a művészek által készített díszleteket és a bábfigurákat!

Figyeld meg, milyen anyagokból készülnek a bábszínházi bábok! Milyen mesehősök tetszettek neked a bábszínházban a legjobban, és miért?

Harmónia varázsló titkai

Készíts el kedvenc mesehősöd bábszínházi bábját *(tetszés szerinti művészeti anyagok)*!

Mondd el, hogyan mozognak a bábok a bábelőadásban?

Mutass be a barátaidnak kis jelenetet saját kezűleg készített bábok felhasználásával!

32. téma

СЗІНХАЗІ ПЛАКАТ

A színházi előadások és hangversenyek bemutatásának időpontjáról a színházi *plakátok* tájékoztatják a közönséget. Ezek nagy felületű papírlapok, amelyeken feltűnő betűkkel írják ki a darab címét, bemutatásának idejét és helyét. A színházi plakátokon rendszerint a darab főszereplőjének képét, a szerző, a rendező, a színészek, a zeneszerző és a díszlettervező művész nevét is feltüntetik.

A plakátokat a színházak, hangversenytermek hirdetőtábláin helyezik el.

Nagyon fontos a színházi plakátok készítésében a megfelelő művészi *betűtípus* kiválasztása. A nagy méretnek és az élénk színeknek köszönhetően a felirat figyelemfelkeltő.

Figyeld meg a színházi plakátok feliratait, a harmonikus összhangot az illusztrációkkal!

Gyakorlat. Készítsd filctollal különböző nagyságú betűket!

Harmónia varázsló titkai

Készítsd el a következő meseelőadások egyikéhez a plakát vázlatrajzát: *Cipócska, A három kismalac!*

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Mi látható általában a színházi plakátokon?

Figyeld meg a könyvekben, folyóiratokban, hirdetéseken, plakátokon használt betűtípusokat!

33. téma

GALÉRIA

A művészek alkotásainak *galériákban* (*képtárakban*) való kiállítása régi hagyomány.

Milyenek voltak a galériák a múltban? A képeket szorosan egymás mellé helyezték a falon a padlótól a mennyezetig. A képzőművészet rajongói a galériát felkeresve gyönyörködtek a kiállított képekben, és megvásárolták azokat az alkotásokat, amelyek elnyerték a tetszésüket.

David Teniers. Képtár

A modern galériák tágasak és jó a világításuk. Figyeld meg, hogyan helyezik el a képeket a galériában!

Művészeti galéria
(Lemberg, Ukrajna) ►

Modern Művészetek
Múzeuma
(Kijev, Ukrajna) ▼

Művészeti Arzenál ▼
(Kijev, Ukrajna)

Eduard Gau.
Ermitázs ◀

Művészeti alkotások új kiállításának a megnyitása a galériában mindig ünnepi esemény. A tárlatra rendszerint meghívják a kiállított művek szerzőit, családtagjait, újságírókat, művészetrajongókat.

Figyeld meg a galéria hétköznapijairól és ünnepi eseményéről készült fényképeket!

Harmónia varázsló titkai

Keretezd be legjobban sikerült alkotásaidat, hogy bemutathasd őket kiállításon!

Csapatmunka. Az osztálytársaidal közösen szerveztek kiállítást a tanév folyamán készült legsikerültebb alkotásaitokból! Helyezzétek el őket az iskola galériájában!

Mi a galéria rendeltetése?

Hívd meg a barátaidat és családtagjaidat az iskolai galériában szervezett kiállításra!

34. téma

ELLENŐRIZD AZ EREDMÉNYEIDET!

Állapítsd meg a képekről, hogy milyen műfajban készültek:

- portrék: páros, csoportos;
- tájképek: tengeri, hegyi, fantasztikus;
- csendélet;
- életkép;
- animalista zsáner!

Állapítsd meg a képekről,
hogyan melyiken látható:

- színházi díszlet;
- színházi kellék;
- bábszínész;
- színházi jelmez;
- színházi plakát;
- meseillusztráció;
- galéria!

35. téma

MŰVÉSZETI TALÁNYOK

1. talány. Keresd meg a varázslatos képen elrejtett alakokat! Milyen madarakat és vadállatokat láatsz?

*Jonathon Earl
Bowser.
Hegyek*

2. talány. Nevezd meg a szivárvány színeit!

3. talány. Számold össze a képen látható macskákat!
A szoba lakóinak milyen elfoglaltságáról, hobbijáról tanúskodik a kép?

Bill Bell.
Rózsaszín szoba

4. talány. Keresd meg a képek közötti 13 eltérést!

HARMÓNIA VARÁZSLÓ KISSZÓTÁRA

Állványon készült mű – festőállványon vagy szobrászszatalon készülő, sajátos jelleggel bíró képzőművészeti alkotás.

Animalista műfaj – állatábrázolás a képzőművészetben.

Csendélet – tárgyak ábrázolása a képzőművészetben.

Díszlet – a színpad művészi kialakítása színielőadáshoz.

Dombormű – síkban készülő szoboralkotás.

Faktúra – a művészeti alkotás felületének jellege.

Falfestmény – házak külsejét és belső terét díszítő képzőművészeti alkotások.

Kellékek – a színházi előadások során a valóságosakat helyettesítő, speciális módon készített tárgyak.

Kompozíció – a művészeti alkotás célnak és tartalomnak megfelelő összeállítása.

Kontraszt – az alak, szín és árnyalat világosan kifejezett ellentéte.

Metszet – lemeztől papírra, deszkára nyomással átvitt ábrázolás.

Műfaj – a művészeti alkotások besorolása az ábrázolás tartalma szerint (portré, tájkép, csendélet).

Pasztell – foglalat nélküli színes ceruzák; ilyen technikával készült művészeti alkotás.

Plakát – színházi előadást, hangversenyt beharangozó hirdetmény.

Portré – egy ember vagy embercsoport ábrázolása a képzőművészetben.

Rajz – kézzel készített grafikus ábrázolás.

Ritmus – azonos vagy hasonló részletek ismétlődése a képzőművészeti alkotáson.

Színház – színielőadások bemutatására szolgáló épület.

Tájkép – természet ábrázolása a képzőművészetben.

TARTALOM

1. téma.	Látogatás a grafikus műtermébe.....	4
2. téma.	Őszi vonások.....	8
3. téma.	Hullámritmus.....	12
4. téma.	Látogatás a festő műtermébe.....	16
5. téma.	A természet ajándékai.....	20
6. téma.	Bódító lombhullás	24
7. téma.	Őszi színek.....	28
8. téma.	Őszi benyomások	32
9. téma.	Látogatás a szobrász műtermébe.....	36
10. téma.	Növényvilág domborműveken	40
11. téma.	Az építészeti formák harmóniája	44
12. téma.	A jövő városa	48
13. téma.	A népművészeti tárgyak szépsége ..	52
14. téma.	Fazekas-készítmények.....	56
15. téma.	Újévi álarcosbál.....	60
16. téma.	Ellenőrizd az eredményeidet!.....	64
17. téma.	Képzőművészeti műfajok	68
18. téma.	Tájképek	72
19. téma.	Képzelt tájkép.....	76
20. téma.	A varázsló tárgyai.....	80
21. téma.	Sport – művész szemmel	84
22. téma.	Portrэфajták	88
23. téma.	Vidám tánc.....	92
24. téma.	Állatábrázoló műfaj.....	96
25. téma.	Repülő madarak.....	100
26. téma.	Szépség a mindennapi életben	104
27. téma.	A meseillusztrációk világa	108
28. téma.	Művész a színházban	112
29. téma.	A színházi kellékek varázsa.....	116
30. téma.	Színházi kosztüm.....	120
31. téma.	Bábszínház	124
32. téma.	Színházi plakát	128
33. téma.	Galéria.....	132
34. téma.	Ellenőrizd az eredményeidet!.....	136
35. téma.	Művészeti talányok	140
	Harmonia varázsló kisszótára	142

Навчальне видання

*КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна
СЕРГІЄНКО Вікторія Володимирівна*

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 3 класу
загальноосвітніх навчальних закладів

Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Редактор *О. В. Ларіна*
Художні редактори *О. В. Калініченко, В. В. Калініченко*
Технічний редактор *Л. І. Аленіна*
Коректор *Л. А. Еско*

При оформленні обкладинки використано репродукції картини *Миколи Глущенко*

Формат 70×100 $\frac{1}{16}$. Ум. друк. арк. 11,664 + 0,33 форзац.
Обл.-вид. арк. 10,5 + 0,55 форзац. Наклад 198 100 прим.
Зам. №

ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ОСВІТА»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції»

Серія ДК № 4483 від 12.02. 2013 р.

Адреса видавництва: 04053, Київ, вул. Обсерваторна, 25

www.osvita-dim.com.ua

Olena KALINYICSENKO, Viktorija SZERHIJENKO

KÉPZŐMŰVÉSZET

3